

MONUMENTUL

Anul . . . 28.— Cor.

Anul . . . 14.— "

Anul . . . 7.— "

Anul . . . 2.40 "

Anul României și

Anul . . . 40.— franci

Anul . . . 40.— franci

Anul . . . 40.— franci

Anul . . . 40.— franci

Anul . . . 40.— franci

Anul . . . 40.— franci

Anul . . . 40.— franci

ROMÂNUL

REDACȚIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

Țarul în România.

Arad, 25 Mai.

Am publicat în numărul trecut al ziarului știrea despre vizita țarului în România lansată de ziarul parisian „Le Figaro”, venită de presa austro-ungară, dar conținută în aceeași vreme de însuși d. Sasso, ministrul de externe al Rusiei, în discurs pe care l'a ținut Sâmbătă în dumă. Așadar, deci, de a face cu o știre pozitivă. Țarul merge în scurtă vreme în România, probabil imediat după vizita ce-o va face la Chișinău, cu prilejul serbărilor cari comemorează pe țarul țar, Alexandru al II-lea. Mărturisim că această călătorie, ori cât am fi calculat cu precizie, ne surprinde. Și n'am putut să spunem că ne surprinde neplăcut. Țarul țar la București este o nouă dovadă despre importanța internațională pe care a dobândit-o România în vremea din urmă. Așadar, aceasta este pentru noi principala chestiune. Pe urma ei România va face tot politica noastră de până acum sau nu, deocamdată, cuvântul nostru trebuie să cadă în cumva, se va vedea pe urmă, nu ne interesează de mult. Faptul mare, de capitală însemnătate, este că țarul se duce în Regat. Ce va mai apoi, vom vedea. În orice caz noi nu suntem în stare să anticipăm soluții pe cari ofițerimea românească este în primul rând obligată să le dea. Așteptăm să vedem ce ordine vor lua frații noștri ca să-o precizăm pe-a noastră.

Și până atunci însă asupra acestei vizite trebuie să stăm de vorbă cu doi factori pe cari îi privește tot atât de aproape ca și noi: cu Viena și cu Ungurii. Da, pentru că, spunem drept, o eventuală apropiere a României de gruparea ruso-anglo-franceză înseamnă o reală și mare primejdie pentru monarhia habsburgică; din două puncte de vedere: în primul rând o primejdie externă, care rezidă în armata românească îndușmănată și ea față de monarhie, a doua oară o primejdie internă care se cuprinde în aruncarea noastră a Românilor de aici peste sfera de influență a Austro-Ungariei. Și să vedem cum vom putea înfăptui aceste primejdii formidabile. Să ne explicăm.

Prima primejdie socotim că nu trebuie s'o luăm în seamă pe larg. Am pomenit atât de des despre ea și a scris și presa austro-ungară despre ea, încât ne putem dispensa s'o mai discutăm. Credem că am spune o banalitate afirmând că esceleanta armată română, escelentă atât prin calitate cât și prin cantitate, dacă într-un caz de război ar lua poziție împotriva Austro-Ungariei, sorții de izbândă ai acestei armate în urmă s'ar preface în extrem de problematice, dacă nu imposibile. Aceasta contrar tuturor fanfaronadelor contelui Tisza, care încă mai deunăzi în camera magnaților că Austro-Ungaria ar putea să facă politică și față de România. Ei bine, nu, monarhia habsburgică nu va putea face politică fără România, în orice caz nu va putea face decât una ducându-se la dezastru. Să cetească oricine discursurile celor mai dinstinși bărbați austriaci ținute

în delegații și să se convingă. Dacă Austro-Ungaria va trebui să lupte și în frontul sud-estic al Ardealului atunci de unde își va mai recruta soldați și pentru frontiera de către Rusia, ca să nu mai zicem nimic de frontiera sârbească? Facem așa o întrebare și-l desfidem pe ori și cine să ne dea un răspuns favorabil pentru monarhie. Așadar rămâne stabilit că pierderea României însemnează aproape pierderea învingerii pentru monarhia noastră într'un război. Mai trebuie să lămurim primejdia internă care nu este mai mică decât cealaltă.

Noi în vremea din urmă am arătat în mai multe rânduri cât de strânsă este solidaritatea tuturor Românilor. Astăzi nu se mai poate închipui o politică românească desbinată. Toți suntem una fiindcă suntem convinși că numai în chipul acesta vom putea să ne asigurăm existența națională. O schimbare a politicii externe din România va avea fatale consecințe a schimbării politicii noastre de aici. Și, mai de aproape, pentru ce această consecință? Pentru că Rusia numai prin Ardeal se apropie de Țara Românească. Aici la noi a venit mai întâi țarul tuturor Rușilor și pe urmă s'a dus la București. Despre aceasta suntem absolut convinși. Suntem convinși nu numai prin presa rusească dar mai ales prin echoul cel mai acreditat al opiniei publice rusești, care este la Paris. Pentru Ruși supremul argument față de România este Transilvania, astfel încât dacă se va lega o strânsă prietenie între Regat și Rusia, chestiunea Transilvaniei se va ridica hotărâtoare la suprafață, într'o altă formă, nu ca până acum — și se știe cum. Noi de aci, chiar și dacă am voi să rămânem, credincioși casei de Habsburg, cum am fost veacuri de-a rândul și cum suntem și astăzi, noi ce ne vom putea face? Putea-vom noi rezista curentului viforos care vine de peste Carpați? Dacă Ungurii continuă cu persecuțiile lor năstrușnice și dacă vor continua, după cum se vede că vreau, atunci noi încotro s'o apucăm? E o întrebare gravă la care nu vrem încă să răspundem definitiv, deși aproape că am ști să ne formulăm răspunsul.

Stând astfel lucrurile întrebăm cercurile conducătoare din Viena ce au de gând să facă pentru a păstra o veche aliată credincioasă și ce au de gând să facă pentru a ține strâns la piept un popor loial până dincolo de marginile obicinuite? Dacă drumul țarului spre România duce prin Transilvania, atunci pentru ce nu trece și Viena pe la noi? Pentru ce trece peste noi cu balonul umflat de-o megalomanie ungurească fără de nici un temel real? Pentru ce nu ne ia de braț să mergem împreună în căutarea prieteniei atât de necesare a României, care, după cum spunea deunăzi atât de semnificativ regele Carol ziarului parisian „Le Matin”, nu va mai putea face războaie conduse de regi ci de popor? Pentru ce?... Nu mai vorbim de entuziasmul cu care am primi acest gest cuminte noi Români de aci, nici nu mai vorbim de neapărata reușită a lui, ci ne gândim numai la utilitatea lui pur politică pentru monarhie. Este doar o ve-

che maximă că pe dușman îl bați mai bine cu armele lui...

Aceste le spunem toate cercurilor vieneze. Cât îi privește pe Ungurii lor ce să le spunem? Ei sunt surzi sub acest raport. Ei cred că prin tertipuri pot să tragă pe sfoară cea mai subțire diplomație europeană. Lor nu le putem spunem altceva decât atât: Iubiți vecini, nu vă mai duceți la Petersburg, că Rusia nu-i acasă, a plecat să facă o mare vizită în România...

Fortificarea Ardealului.

Sibiu. — În legătură cu fortificarea granițelor de către România, ceea ce a preocupat pe membrii maghiari ai delegațiunilor, Vă comunicăm, că prin Ardeal a fost în Sibiu o comisiune din ministerul de război în frunte cu mareșalul locotenent Von Arz (de origine ardelean) și colonelul de stat major Domașneanu și alți ofițeri de stat major și intendenți cari se zice au venit pentru studierea fortificării granițelor, câtă vreme pretextul venirii acestei comisii era: examinarea locului de tir.

Peste tot se observă că din partea militară se iau măsuri față de România ca și față de alt stat de care trebuie să se țină seamă, în caz de război. De aci provine edarea dicționarului german-român și învățarea limbii române mai intensiv de către ofițeri, iar nu din dragostea față de noi.

Introducerea limbii maghiare ca studiu obligatoriu în Bosnia și Hertegovina.

Budapesta. În ședința de Sâmbătă a delegațiunii ungare s'au discutat afacerile Bosniei și Hertegovinei. Din discursurile oratorilor s'a evidențiat deplin tendința maghiarimei de a încorpora Bosnia și Hertegovina la Ungaria. După rapoartele comisiei de patru, pe cari delegațiunea le-a adoptat delegatul opoziționist Francisc Chorin ocupându-se cu situația de drept public a Bosniei și Hertegovinei a accentuat că Ungaria nu poate ceda din drepturile ei și așa rezolvirea acestei chestii poate fi numai încorporarea Bosniei și Hertegovinei la Ungaria.

După delegatul Chorin, primul ministru ungar, contele Ștefan Tisza face cunoscut punctul de vedere al guvernului ungar privitor la situația de drept public a Bosniei și Hertegovinei, spunând că aceasta chestie trebuie rezolvită împlinindu-se dorințele simpatice ale provinciilor dar așa că constituția dualistică a monarhiei să nu fie atinsă în nici o direcție. Provinciile anexate nu vor putea fi reprezentate în delegațiuni, fiind delegațiunile numai exponentul celor două state ale monarhiei. O rezolvire definitivă a declarat primul ministru ungar e posibilă numai prin o încorporare organică definitivă la statul ungar.

În sfârșit șeful de secție Ludovic Thalloczy a răspuns în numele ministrului de finanțe la întrebările puse de oratori și a schițat dispozițiile cari s'au luat în interesul culturii Bosniei și Hertegovinei, mai cu seamă pe terenul școlar, aducând la cunoștință delegațiunii că începând din anul 1915—16 limba maghiară va fi în Bosnia și Hertegovina obligatorie.

Delegațiunea a primit după aceasta proiectul de buget pentru Bosnia și Hertegovina.

Vizita țarului la Chișinău și întrevederea cu regele Carol.

Iasi. — La Chișinău continuă cu multă febrilitate pregătirile ce se fac în vederea primirii țarului Nicolae care sosește cu ocazia inaugurării monumentului țarului Alexandru al II-lea.

În acest scop, orașul va fi frumos pavozat.

Pe cele mai multe străzi principale se construiesc arcuri de triumf.

Tarul Nicolae va sosi la Chişineu în ziua de 15 Mai v. şi va fi întâmpinat de guvernatorul Basarabiei, de episcopi, de comandantii militari şi de nobilii din toate oraşele din Basarabia.

Bucureşti. — Întâlnirea între ţarul Rusiei şi regele Carol al României va avea loc pe bordul iahtului imperial rus în largul mării. Tarul va fi însoţit de ministrul de externe Sassonow iar regele Carol de ministrul de externe d. Porumbaru. Această întâlnire se aduce în legătură cu proiectul de căsătorie, dar e sigur că cu acest prilej între cei doi domnitori vor avea loc importante consfătuiri diplomatice.

Ministrii de externe vor avea şi dâşii convorbiri importante.

Ziua întâlnirii nu e hotărâtă, dar se crede că ea va cădea în prima jumătate a lunii Iunie.

Sassonow despre politica externă a Rusiei.

Petersburg. — În şedinţa de Sâmbătă a Dumei ministrul de externe al Rusiei Sassonow şi-a rostit expozeul, care a fost întâmpinat cu aprobări din partea membrilor Dumei.

Ministrul de externe al Rusiei a constatat cu mulţumită, că după sgudivirile violente din apropiatul orient stăpâneşte iarăşi linişte. Incordarea, care a provocat îngrijorări întemeiate nu se mai simte deşi încă multe chestii îşi aşteaptă rezolvirea. Solidaritatea puterilor din tripla antantă a contribuit considerabil la rezolvirea norocoasă a crizei. Politica externă a Rusiei se bazează ca şi până acum pe alianţa neclintită cu Franţa şi pe prietenia Angliei. În momentul de cea mai mare gravitate tripla antantă a făcut un bun serviciu în scopul menţinerii păcii, îndrumând Franţa şi Rusia reprezentanţii ei din Londra ca împreună cu ministrul de externe englez să discute întreg complexul de chestii, cari îşi reclamau rezolvirea. Alianţa franco-rusă şi prietenia anglo-rusă câştigă tot mai mult în soliditatea lor. Tripla antantă totdeauna a fost gata să conlucre cu tripla alianţă pentru menţinerea păcii. Diplomaţia Rusiei s'a străduit să menţină raporturile prieteneşti tradiţionale cu Germania şi dorinţei acesteia guvernelor ambelor ţări este a se mulţumi că a succes să aplaneze unele incidente cari periclitau aceste raporturi. Ministrul se adresează presei ruseşti şi germane să încete cu polemizarea zădarnică dintre ele.

Ministrul accentuează apoi că concepţia lui congruiază cu cea a contelui Berchtold, care în expozeul său a dat expresiune caracterului prietenesc al raporturilor ruso-austro-ungare.

Conform acestor raporturi ministrul îşi exprimă speranţa, că guvernul austriac va pune capăt mişcării antiruseşti din Galizia, care tulbură bunele raporturi dintre cele două state.

Rolul Rusiei în Balcani e pacificarea, iar tradiţiunea ei e: bunăvoinţa imparţială faţă de toate statele bal-

canice şi sprijinirea acestora, foarte natural, cu condiţiunea încrederii şi sincerităţii reciproce. În legătură cu vizita perechei moştenitoare române la Petersburg, Sassonow a accentuat prietenia sinceră a Rusiei faţă de România şi respectul care îl are Rusia pentru înţeleptul domnitor al României. Ministrul speră că iminenta întrevvedere a ţarului cu regele Carol pe pământul românesc va duce la apropierea celor două ţări.

Evenimentele din Albania trebuie urmărite cu atenţiunea care o merită. În Albania sunt azi stări aproape anarhice. Soluţia crizei balcanice a avut o influenţă favorabilă pentru raporturile turco-ruseşti. Desvoltarea din timpul din urmă a chestiei apusene dovedeşte intenţiunea pacinică a actualului guvern turcesc şi aşa se speră că şi stările dela graniţa ruso-turcă vor avea o desvoltare prietenească. Ministrul vorbeşte apoi despre politica Rusiei în Asia, face cunoscută geneza autonomiei Mongoliei. Ruşii nu sunt duşmani Chinei, mai cu seamă de când Juansikkai a făcut ordine în această ţară. Cu Japonia Rusia e de acord în toate chestiile politice generale. În Persia pe cât a fost posibil a fost restabilită ordinea şi liniştea în înţelegere cu Anglia. Ocuparea celor trei provincii persiane e o dispoziţie numai transitorie. De mare importanţă e regularea graniţei turco-persiane executată cu ajutorul Angliei şi Rusiei.

În cursul discuţiei ce a urmat a luat cuvântul între alţii şi contele Bobrynski, care a protestat împotriva afirmaţiunii că Rusia ar intenţiona să răpească teritoriile din Austro-Ungaria şi a atăcat în termeni gravi, în legătură cu procesul din Maramurăş, politica contelui Tisza.

Delegaţiunile.

Budapesta. — În şedinţa plenară de azi delegaţiunea austriacă a terminat cu discuţia la bugetul ministerului de externe votând acest buget. În şedinţa de azi au vorbit delegaţii Dr. Lecher, Wolf, Udrzal şi ruteanul Wasilko.

De încheiere a luat cuvântul contele Berchtold pentru ca să răspundă la întrebările ce i s'au adresat. Ministrul de externe a accentuat faţă cu tendinţele antitriplice, necesitatea şi importanţa menţinerii triplei alianţe pentru monarhie. Privitor la Albania între Austro-Ungaria şi Italia e deplină înţelegere şi nu se va face nici un amestec unilateral. În ce priveşte chestia căilor ferate orientale Sârbia va avea să redea societăţii Căilor ferate orientale linia ferată în litigiu. Cu Grecia s'a încheiat convenţia comercială.

Primul ministru austriac a prezentat după aceasta delegaţiunei proiectele privitoare la construire de cai ferate în Bosnia şi Herţegovina, exprimându-şi speranţa că în anul viitor vor putea fi date comunicaţiei.

Delegatul Leuthner atacă foarte violent pe ministrul de externe, protestând că în Albania

să se întreprindă din partea Austro-actiune unilaterală. Pretinde ca în Austria se fac o politică, care nu-i periculoasă defavorul monarhiei.

Delegaţiunea a votat după aceasta ministerului de externe.

Budapesta. — În şedinţa plenară a delegaţiunei ungare se va deschide bugetul ministerului de externe.

Telegrama studenţilor din Viena către fraţii martiri

Viena. — Studenţimea română a trimis fraţilor martiri Isaac şi Mihail următoarea telegramă:

„Pentru ţinuta voastră demnă, stăruinţele voastre măreşti, vă îmbrăţişăm cu frăţească”.

Contele Tisza la Viena

Viena. — Primul ministru austriac azi dimineaţă a sosit aci. La ora 11 a fost primit în audienţă de M. Sa în palatul din Schönbrunn. Cu trenul de seară Contele Tisza a plecat la Budapesta.

Huerta se retrage

Londra. — Ziarul „Daily Mail” scrie că vaporul Ipizanga a primit ordin să plece la Puerto-Mexico, unde se va afla un înalt bărbat de stat. Se crede că este însuşi preşedintele Huerta, care de preţ refugiază fiindcă revoluţionarii îl învingătorioşi din toate părţile. Trupele lui se fortifică în Queretaro. Revoluţionarii au proclamat oraşul Saltico de capitală oficială şi înaintea pe toate locurile.

„L'Homme Libre”

Paris. — În numărul de 22 Mai al ziarului „L'Homme Libre” se publică un articol de G. Clemenceau despre „Chestiunea română în Ungaria”. În liniamente generale situaţia noastră şi conchiziunile pe care le poate pune în discuţie astăzi există pentru România o chestiune naţională şi care poate să rezerve Europei viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat, „un război”.

Două episcopii româneşti în Serbia

Bucureşti. — Fruntaşul român macedon Teodor Craja, prezentând ministrului de Externe Bucureşti, Dr. Ristici, un memoriu asupra situaţiei macedonene, a fost asigurat că guvernul admite înfiinţarea alor două episcopii româneşti în Serbia, una la Monastir şi alta la Kib, cu condiţiile ca episcopii să fie sârbi şi să cunoască limba sârbă.

Eminescu tânăr.

Intr'un volum apărut de curând*) d. T. V. Stefanelli, membru al Academiei şi istoric bucovinean, îşi publică amintirile despre Eminescu. Toate sunt de pe vremea când Eminescu era tânăr, la şcoală în Cernăuţi sau la universitate în Viena. Autorul a fost un prieten intim al poetului şi ştie să ne povestească lucruri noi. E păcat că forma literară suferă în expunerea amintirilor, altfel am fi avut o preţioasă contribuţie la biografia marelui nostru scriitor dela a cărui moarte în 15 Iunie se împlinesc douăzeci şi cinci de ani. Şi aşa cum este această carte îşi are valoarea ei netăgăduită. D. T. V. Stefanelli ne dă multe amănunte pe cari ori ce admirator al lui Eminescu le va ceti cu interes. În primul rând viaţa poetului nostru la Cernăuţi, pe băncile şcolii, va avea mai multă căutare. Scriitorii în general, dar mai ales scriitorii morţi, trec în judecata opiniei publice sub un singur aspect: al operei lor pozitive. Eminescu pentru conştiinţa noastră publică este numai visătorul Nirvanei, îndureratul îndrăgostit de mâna rece a unei fecioare. Abia puţini dacă-l ştiu şi sub raportul atitudinilor lui politice. În ori ce caz, vorbind despre Eminescu, Românul îşi imaginează un bărbat. Nimeni nu se gândeşte că el ar fi fost şi copil cu obraji îmbujoraţi, care bătea mingea ştrengăreşte şi se

*) Amintiri despre Eminescu, cu o ilustraţiune, facsimile şi anexe, Bucureşti, Institutul de arte grafice C. Sfetea. Preţul cor. 1.50

lua la hartă cu alţi băieţi de seama lui. Iţi vine aproape de necrezut şi oarecum sub demnitatea ta să-ţi închipui că au fost vremuri când părul lung al maestrului tău divinizat, părul acela revărsat pe spate, care ţi-a trezit atâtea gânduri romantice, părul acela aproape sfânt pentru tine, a putut fi scârmănat vr'odată în toată legea de mâni sacrilege. Şi, iaca, au fost şi vremuri de acele. D. T. V. Stefanelli ne spune că părul lui Eminescu „forma o atracţiunea pentru a fi scâlţâit de mâinile colegilor săi”. Dar desiluziile te copleşesc şi mai mult. Nu numai alţii, barbari necunosători ai geniului, contribuie la aceasta, ci şi însuşi poetul care „se întrecea cine va sări mai uşor peste bănci” şi care în semestrul al doilea din clasa doua de liceu a fost pedepsit „wegen Geschwaetzigkeit”, adică, pentru că a fost limbut. O, ce grozăvie! Eminescu, poetul visător din ceasuri târzii, filozof trist al doctrinei schopenhauriane, Eminescu — limbut. Că el a putut fi trecut cu notă rea din „atenţiune”, aceasta mai merge şi chiar se cere unui poet. Dar limbut?...
 *)

E adevărat că tinereţea sglobalie a lui Eminescu n'a ţinut mult. Abia era de cincisprezece ani şi a şi plecat în pribegie cu trupa Fanei Tardini. Încă înainte, ce-i drept, el se infunda în biblioteca lui Pumnul să cetească „Mithologie für Nicht studierende” şi „Weltegeschichte” de Welter, dar cu toate aceste căr de bine îţi cade dulce desiluzie. Omul acesta care a suferit atât de mult şi-a avut şi el cât de puţină vreme, dar totuşi şi-a avut epoca de sănătate veselă, de veselie sănătoasă. În durerile lui de mai târziu, în suferinţele amare ale să-

răciei şi desconsiderării, ce curat îi vor veni sunat în suflet, ca nişte clopoţei de arătaş sburdalnice ale copilăriei. — „Unde eşti cu pădurea ta cu tot?...” Ne înduioşează amintirile lui Stefanelli despre această parte a vieţii Eminesc, cu noutatea lor care aruncă o lumină mai completă, asupra personalităţii poetului nostru.

Petrecerea lui Eminescu la universitatea din Viena e mai cunoscută. Cu toate acestea d. Stefanelli aduce material nou în discuţie. Căcile făcute la „tata Will”, un crâşmar vianez da bucuos şi pe datorie, păcăleala pe care o tras-o Eminescu autorului vânzându-i o pereche de pantaloni ca să-i plătească o masă de într'o vreme de sărăcie cumplită, sunt lucruri stime chiar şi dacă nu au o importanţă deosebită. La Viena Eminescu era cu mult mai format decât se ştie. Să-şi desvelească întreg sufletul oamnei pe jurul lui; era format, adică, intrase în contact cu aceea de comunicativitate, despre care am vorbit şi d. Stefanelli, şi care se pare a fi fost una dintre trăsăturile fundamentale ale lui Eminescu. Tăcut, retras, cu gândurile lui, nu-l puteai prinde la destăinuiuri mari. Rareori, câteodată, la ture de lună, când se mai încrîpa şi bugetul la câte un pahar de bere, îşi mai deslegea Atunci, aşa pe apucate, pomeneste de „drăgălaş pelitat”, de acea Eufrosina Popescu, care l-a inspirat studiilor pentru hoinărelile teatrale. La Viena intelectuală şi sentimentală intimă prietenii mai iau parte. Discuţiile studenteşti nu-l lăsa să se ză. Prin cafenele se infundă în vr'un cor-

Francisc Kossuth.

lingul și dealatul Țara-Ungurească-i
cu drapeluri îndoliate. In capitala
și adiaforă a acestei țări depozitarul
aspirațiunii ale poporului ungu-
Francisc Kossuth, zace neînsuflețit pe
în palatul pompos din piața Fran-
și în jurul lui se înșirue îngându-
noșii maghiari, cari mărturisesc încă
libertății maghiare în accepțiunea ei
dela revoluționarii veacurilor de
nemeșească, iar acolitul cu nasul ac-
lungoiu adastă proclamarea șefiei
fruntea legiunilor sacre ale idealului
cu iesuitică sinceritate se închină în
ortului.

în îndrăzneală expansivă, prin noroc
lipsa unei rezistențe serioase cetele no-
ale unui popor nesociabil și lipsit cu
șirire de aptitudinile recerute la alcătui-
cale întemeiate pe principiile eterne ale
cității, cu o mie de ani în urmă s'au în-
it pe întinsurile de lângă Tisa și Du-
storcând sucurile de viață ale neamu-
pacifice din preajma lor au ridicat aci
șocul Europei o formațiune de stat în
contrarietate cu legile sociale, cari
mină chipurile conviețuirii ființelor ome-

ngurii veritabili n'au putut și nu pot
decât stăpânind și pentru stăpânire gata
totdeauna să-și verse sângele ori a-și
chiar, care pentru dânșii nici un preț
re fără stăpânire. Stăpânirea și traiul
muncă a fost idealul unguresc și când
de stânca germană și opriti în calea jă-
romade siliți au fost să-și mărgi-
viața între limitele unui teritoriu sta-
au știut să-și aservească înainte de toate
cele rătăcitoare printre rândurile lor răz-
și din Jazigi, Cumani, Bulgari și rămă-
șăbite ale altor neamuri s'a făcut popo-
nguresc de rând, care în cursul veacu-
rindelungate a fost exploatat de către ve-
lii Unguri, „populus hungaricus verbö-
us” în chipul cel mai barbar, cum măr-

turisesec chiar istoriografii maghiari. N'au
primit Ungurii în toată structura sa sistemul
feodal din Europa apuseană, căci în cadrele
acestui sistem masele iobagilor aveau totuși
posibilitatea unei răsufări și recreațiuni tru-
pești și sufiletești, ci Ungurii au întocmit un
jug specific unguresc pentru nefericitele crea-
turi ale lui Dumnezeu, cari au ajuns să aibă
nabila menire a fi supte de „elementul al-
cătuitor de stat” încrezut în pavăza Hadu-
rului, dumnezeul specific unguresc.

Ajunși la strâmtoare prin puteri înveci-
nate mai mari decât ale lor, Ungurii verita-
bili niciodată n'au stat la indoială a-și închina
țara oricui li-ar fi asigurat stăpânirea asupra
exploataților lor și traiul fără muncă. Azi
istoriografii maghiari recunosc toți, că lungul
șir al revoluțiilor nemeșești pentru „liber-
tatea națională” n'a fost altceva, decât zba-
terea desperată a Ungurilor veritabili, de-
venită acum *clasă* stăpânitoare, pentru liber-
tatea exploatării poporului ajuns în ghiarele
lor. Istoria plivită de falsificările intenționate
ale celor interesați este mărturie, că de câ-
teori vr'un domnitor al Ungariei a încercat
să ușureze soarta norodului exploatat, tot-
deauna Ungurii au răspuns acestor încercări
cu revolte cerbicoase. Astfel s'au făurit prin
veacuri mentalitatea specific ungurescă. Un-
guru-i domn și stăpân, celălalte neamuri au
toate vr'o numire de batjocură și dispreț,
slugi nemernice.

Când duhul vremurilor a desființat sclăvia
și nemeșii n'au mai fost în stare să reziste pu-
terii inexorabile a evoluțiunii firești, ei cu
hain viclesug au uzat de împrejurarea fatală,
că soarta i-a așezat în aceeași țară împreună
cu alte neamuri și asmuțând poftetele cele mai
necurate ale acelora, cari prin limbă ajunse-
ră să poată fi identificați cu dânșii, *au in-
ventat teoria dominațiunii de rassă*, ca astfel
orbind norodul unguresc, măgulindu-l și arun-
cându-i multe oase de ros, ei neturburați să
poată stăpâni mai departe, asupra neferici-
telor neamuri nemaghiare, pe cari până astăzi
le exploatează în modul cel mai neomenesc.

Istoria consacră adevărul, că orice ideie

mai bine este servită prin neofiții ei. Astfel în
cursul veacurilor clasa domnitoare prin fi-
reasca sa putere de atracțiune a absorbit toate
valorile morale și intelectuale ale neamurilor
nemaghiare lăsându-le pe acestea fără con-
ducători și ținându-le în starea nefericită de
iloți. Chiar și în zilele luminate prin victoria
principiilor de libertate ale revoluțiunii fran-
ceze această clasă domnitoare și-a aservit do-
minațiunii sale intelectualitatea neamurilor
nemaghiare. Germani, Slovaci, Sârbi și Ro-
mâni, cari prin împrejurări favorabile s'au ri-
dicat deasupra masele inerte ale acestor
națiuni, au îmbogățit cultura, arta și știința
maghiară fortificând în lipsa conștiinței lor
naționale ideologia dominațiunii ungurești și
astăzi încă fii rătăciți ai acestor popoare se
înhamă la carul abject al acestei ideologii.

În chipul acesta clasa domnitoare a Un-
gurilor a rămas până în ziua de azi stăpâna
vieții obștești din Țara-Ungurească și acea-
stă stăpânire lipsită de justificarea adevăru-
lui, a dreptății și mai ales a adevăratelor in-
terese ale statului continuă a forma idealul
unguresc și cuprinsul patriotismului maghiar.
Acest ideal îl servesc până astăzi toți băr-
bații politici ai Ungurilor și deosebirile de ve-
deri între dânșii se raportă exclusiv la intere-
sele lor personale, de dragul cărora — afir-
mând între orice împrejurări identitatea prin-
cipiilor conducătoare în politica de stat —
ei adeseori au oferit și ofer priveliștea celei
mai scârboase încăierări de coterii. De dragul
dominațiunii lor de rassă Ungurii sunt și as-
tăzi în stare să opună cea mai energică îm-
potrivire oricărei puteri, care ar încerca pră-
bușirea acestei dominațiuni și organizarea sta-
tului potrivită cu exigențele timpului și în
conformitate mai vărtos cu dreptatea și cu
interesele de viață ale monarhiei habsburgice.
Ungurii mărturisesc și acum pe față hotărâ-
rea lor nestrămutată, că ori rămân stăpâni
ori mai bine pier.

Aceasta este lumea, pe care o simboliza
decenii întregi Francisc Kossuth după moar-
tea marelui său părinte. Slovac de origine,
genialul Ludovic Kossuth aservise strălucitul

te și reviste. Ascultă cel mult, dar nu prea
scie. Insus d. Stefanelli spune că niciodată nu
a scris. Din „Convorbiri literare” afla tot-
u cari îi sunt preocupările. Când se întâmplă
șlimbe Eminescu până dimineața cu vre-unul
prieteni, fiindcă n'avea să plătească cei zece
reglementari portarului, foarte rar dacă
despre budhism „cea mai plină de poezie
și atunci era însă scurt și categoric. „Pur
șu” era expresia prin care-și formula ver-
de care nu trebuia să-l contrazică vr'o „vită
șu”... Eminescu n'a fost niciodată plin de
și așa cum sunt mulți dintre „marii” noștri
de astăzi, dar incontestabil că-și simțea
arbitratea. De aici și acel fel de autoritarism
care pomenește d. T. V. Stefanelli.

La Viena asculta Eminescu cursuri de econo-
politică, de științe financiare chiar, pe lângă
șile literare și filozofice de predilecție. La Vie-
putut însă pătrunde și în societatea neme-
a căreia cultură a avut o atât de mare în-
re asupra lui, mare și nu exclusivă, deoarece,
cum spune d. Stefanelli, Eminescu luase
de franțuzește încă de pe când era la Cer-
dela un oarecare Victor Blanchin, profesor
boly, la care a stat în gazdă. În societate a
introdus de către o cunoscută actriță română
„Bergtheater” doamna Bognar, căreia nu se
cum i-a făcut Eminescu cunoștința. În salonul
șia s'a învățat adeseori, el care ținea tot-
la „luxul” unei redingote, după cum ne
pomeneste tot d. Stefanelli. Probabil că aici a
preste multe vieneze cu „blonde plete” cari au
o urmă în poeziile lui, pe lângă urmele cu
mai hotărâtoare ale Veronicăi Micle, deși d.
șelli nu prea admite această probabilitate.

Dsa cunoaște numai un singur caz când Eminescu
s'a aprins de-o admirabilă vieneză, o Elza oare-
care, cunoscută în niște împrejurări destul de ro-
mance: o scăpase Eminescu cu d. Stefanelli de
un „derbedeu” ce-o atacase într-o noapte cu
lună...

Ori cât de mult și de repede și-ar fi schimbat
Eminescu firea sburdalnică din copilărie — era
de douăzeci și unul de ani când a mers la Viena —
neapărat totuși mai avea încă multe izbucniri de
tinerețe vie. Cum spuneam, la câte un pahar de
bere se întâmpla de și cânta. „Barbu Lăutarul” al lui
Alexandri era printre cântecele lui favorite. Afară
de acesta următorul cântec ardelenesc:

Frunză verde de piper
Câte stele sunt pe cer,
Toate până 'n ziua pier.
Numai luna și o stea
Știe de patima mea...

Se zice că avea o frumoasă melodie. D. Stefa-
nelli afirmă că Eminescu avea o voce clară, dar
cânta foarte rar, mai bucuros asculta doinele ar-
delenești pe cari le știa interpreta cu multă înțe-
legere medicul brașovean de mai târziu: Ion Ho-
sanu. Prilejurile aceste de cântece erau însă foarte
rare, fiindcă, după vorba lui Eminescu, erau rare
și „pițulele”...

Eugen Goga.

Insemnări literare.

„Domnul Notar” în nemțește. După cum este infor-
mată revista „Flacăra” cunoscuta casă Franz Bard, din
Viena, care se îngrijește de reprezentarea pieselor de

seamă pe scenele germane, a cerut dlui O. Goga auto-
rizația de a face să se joace în limba germană „Domnul
Notar”. Probabil că la toamnă „Domnul Notar” va pu-
tea să dea un nou prilej de bucurie și în limba germană
procurorilor ungueri, adaugă revista bucureșteană.

„L'Épopée Balcanique”. Primim la redacție un volum
al unui francez, Paul Liseron, care a versificat toate e-
venimentele sbuciumărilor din Balcani. Fără a accepta
părerea dlui Emile Haumant care scrie introducerea
cărții comparându-l pe autor cu Homer, apreciem truda
cu care s'au compus cele 190 pg. de tipar, cu atât mai
mult, cu cât d. Paul Liseron își aduce aminte cu sim-
patie și de noi de Români. Într'un cânt „Roumans et
Roumanie” dedicat dlui Take Ionescu. Iată ce ne spune
nobilul poet francez:

La France et l'Agleterre et plus tard la Russie,
Ont aidé les colons de l'ancienne Dacie,
A traversez encor de nombreux embarras.
La France leur sourit à chacun de leurs pas:
Elle instruit ses savants, forme tous ses artistes;
De nombreux professeurs, officiers et legistes,
S'inspirent des progres qu'on enseigne à Paris.

Douăzeci și cinci de ani dela moartea lui Eminescu.
În 15 ale lunii Iunie se împlinesc douăzeci și cinci de
ani dela moartea lui Eminescu. În România se pregă-
tesc mari serbări de comemorare. Se anunță că cu acest
prilej distinsul scriitor G. Galaction va scoate o carte
despre tinereța lui Eminescu despre care se scrie și
în foiletonul nostru de astăzi, după cartea dlui T. V.
Stefanelli. Socotim că nici la noi nu-și va uita lumea de
cel mai mare poet român și mai ales de primul scriitor
care a contribuit hotărâtor la cimentarea unității cultu-
rale a Românilor de pretutindeni.

său talent ideologiei ungurești izbutind să înalțe personalitatea sa pe pedestalul unui sfânt simbol al aspirațiilor ungurești și azi abia mai există vr'un oraș mai de samă în iargul țării, care să nu fi făcut mărturisirea credințelor sale înălțând câte o statuie lui Ludovic Kossuth și în acelaș timp întunecându-se cu desăvârșire cultul și amintirea înțelepciunii lui Francisc Deák și a luminatului baron Iosif Eötvös.

Ca un moștenitor consacrat prin legile fundamentale ale neamului a urmat în stăpânirea idealului unguresc neînsemnatul fiu al marelui părinte simbolizând hotărârea Maghiarilor de a persista în dominațiunea de rassă și asupra popoarelor nemaghiare ale țării. De mortuis nil nisi bene. Nu-i este dat omului să pătrundă tainele inimei semenilor săi și numai Dumnezeu vede în cămăruța ascunsă a sufletului. El știe numai, dacă Francisc Kossuth a fost într'adevăr pătruns de dreptatea cauzei, pe care o reprezenta și noi muritorii avem numai datorința să opunem acelei convingeri convingerile noastre și să accentuăm înc'odată cu acest trist prilej, că ideologia dominațiunii de rassă a poporului unguresc nu este numai izvorul tuturor nedreptăților, de cari suferim noi, ci sapă fără încetare tot mai evident mormântul acestei monarhii, care este menită peirei, dacă nu va fi în stare să desființeze acea ideologie și să

revină la chemarea ei istorică de a fi ocrotitoare existenței naționale a tuturor neamurilor cari o compun.

Zadarnice au fost toate revoluțiunile ne-meșilor în cursul veacurilor. Zadarnică a fost încercarea lui Francisc Rákóczy II, la începutul veacului 18 și furtunosul avânt al lui Ludovic Kossuth din mijlocul veacului trecut: ideologia dominațiunii de clasă și rassă nu se poate împotrivi evoluțiunii irezistibile a istoriei și ea ori trebuie să cedeze ori va fi mormântul soldaților săi. Nu'nvie morții.

La marginea mormântului deschis pentru de a primi rămășițele pământești ale aceuia, care a fost Francisc Kossuth, la suflul de ghiață al morții, care fără îndoială va fi simțit acum de întregul neam unguresc, compatrioții noștri maghiari au prilejul binevenit să mediteze, cu răceala sceptică a intelectului curățit de patimi, asupra adevăratei lor situațiuni și să revină la realitatea vremii, care le spune lămurit, că oricât le-ar veni de greu ei au să abandoneze ideologia dominațiunii de rassă și să-și asigure existența lor națională pentru veacurile viitoare acordând aceeași siguranță existenței naționale a popoarelor conlocuitoare, cari în nici un chip nu mai pot fi exploatare fără de a primejdui încheieturile acestui stat, care numai întemeiat pe dreptate și adevărată libertate mai poate avea rost în lumea aceasta.

neam și de credință și loialitate către nostru domnitor, ce i le-a stărnit stindardul nostru — îi mai trec pe dinaintea ochilor barbare de dinainte cu un ceas și i se aude vaerele oamenilor deținuți și bătute zarma jandarmilor și fără să vrea revădă cuvintele ce le murmura mulțimea bătute-te-i doamne, dumnezeule, așa după cum vrednici!”

Iar liceanul de înzădar cearcă să-și mințile asupra lucrurilor, ce i se propun, lui privesc pierduți Câmpia libertății; la dul lui se alungă icoanele și impresiile lărilor moi ale steagului aurit de soare, va i-a spus-o un coleg tot atât de naiv ca și bine ar fi să ne facă împăratul dreptate, aria jandarmilor găvălitori, scrierile îndreptate spre el... vede pe colegul său îl duc, cu mâinile în lanțuri, bătut și pe Il junghe în coastă, unde-l isbise jandarmul puștii și îi sună în urechi murmurul ciunea mulțimei: „Doamne bate-i așa cum sunt vrednici!”

Și toată lumea se roagă asemenea și sufletul înălțat, plin de nădejde și viață, azi au avut sărbătoare mare. Sărbătoare cutului și a zilei ce are să vină.

Doamne! Cât va mai ținea sclăvia noastră Până când vor rămânea în orbire nemiloș pânii de azi? Până când, Doamne va trăi suferim batjocura? Până când nu vor vedea ce cărmuesc împărăția asta, că în țelul nostru nu se mai poate susține dragostea către narhie și mergând lucrurile înainte în țelul asta, și cel mai loial și mai credincios popor are azi Austria și împăratul, poporul român va fi silit să-și caute alt undeva mântuire și nă când ne va fi îndoit sufletul de lupă adâncul nostru sentiment de alipire către și nesfârșita batjocorire a tuturor seninilor noastre sfinte?

În dorul lui de a rămânea steagul o multă vreme neatins, „făptuitorul” a trimis ușa turnului catedralei o bucată de țesătură câteva cuvinte: „Grijiți, că e bombă!”

Aceia, cărora le stă în putere să scrie tuția de azi, și cari trebuie să vadă lucrurile așa după cum sunt, ar putea medita un moment asupra acestor cuvinte și ar găsi, că stemul greșit de până acum a pus nemulțumirea mine sub temelie împărăției Habsburgice, de cu vreme trebuie îndepărtate. Altfel elementelor va distruge această alcătuire, și re noi Românii încă am muncit sute de ani, făcut tencuiala cu sângele nostru și la cămănem mai mult decât ori care neam din lume.

Cazul Mangra.

În Nr.-ul său de ieri „Noua Revistă Română” de sub direcțiunea dlui prof. C. Rădulescu Motru scrie următoarele despre expediția Mangra la București:

„Neplăcerile pe cari vicarul Mangra întâmpină nase să ni le facă, prin vizita sa la Academiile Române, s'au sfârșit repede. Vicarul n'a mai bruscăt, — nici măcar în felul cum sunt bruscătații membrii opoziției din parlamentul din București, când sunt dați afară, — ci a fost cu politețea poftit să părăsească ședințele Academiei, pentru a se evita eventualele turbulențe. Studenții au fost ceva mai vii, dar în cele din urmă nici de ei vicarul n'a avut să se plângă. După două zile a plecat musafirul peste granițe, și nimeni nu-l poftise; nimeni nu s'a afectat de plecarea lui.

Sărbătoarea noastră.

— Ce spune corespondentul nostru despre evenimentele din 10 Mai dela Blaj. —

Blaj, 23 Mai.

Cu întârziere de câteva zile, dar am sărbătorit și noi ziua de 3/15 Mai. Am luat și noi parte la sărbătoarea zilei mari, din care a pornit nouă lumină pentru neamul românesc de dincoace de munți.

Am sărbătorit așa, după cum putem sărbătorii noi mândriile trecutului românesc. Ne-am bucurat de zorile acestei sfinte zile așa după tipicul bucuriilor noastre: Cu jandarmi ce năvălesc asupra mulțimei cu baionetele scoase, cu injurături ungurești, cu arestări și bătăi.

Ce mândră sărbătoare am avut! Totuși nu a trecut luna Mai fără să sărbătorim ziua din 48, când au jurat strămoșii dragoste către neam și către împăratul.

O sărbătoare spontană, nepusă la cale de nimenea, pornită din „crima” unui „făptuitor” necunoscut, care a arborat steagul nostru în piața Blajului. Steagul nostru, ale cărui culori se găsesc pe toate steagurile împărătești, de care ne-am folosit totdeauna în trecut, care avem drept să-l folosim și să-l adorăm, ca steag al națiunii române din împărăția habsburgică.

Ce mândru juca în boarea dimineții de azi, colo sus în turnul catedralei, steagul nostru românesc: roșu, galben și albastru, cu colorile puse dealungul! Bătrâna catedrală, care văzuse în patruzeci și opt zecile de mii de iobagi dornici de libertate, par'că nu mai avea pereții vechi ruginiți de ploii — părea tânără, par'că îmbujorată la față de plăcerea, de odorul ce-l păstra.

Ce mândru falfăia steagul în cerul străvezii și cu ce belșug de rază îl săruta binecuvântătorul soare, ce se ridica de peste munți, dela răsărit!

Și ce făcea mulțimea de oameni ce umplea piața? Aclama? striga? Injura Ungurii? manifesta împotriva scumpei noastre patrii, Ungaria? O, nu! Mulțimea se ruga.

Cu ochii umezi nedespărțiți de frumsețea de sus, mulțimea sta nemiscată, ca în biserică. Bătrânii cu gândul cu zecile de ani înapoi, cei tineri ghicind mărirea zilei de mâne, care va răsară asemenea soarelui de azi: mândră, luminoasă, irezistibilă.

O, mulțimea sărbătorea atât de frumos ziua mare! Mai frumos poate decât regimentele ce defilează în clipele aceste mândre în fața înaltului lor suveran, mai frumos decât sutele de mii ce aclamează azi România, fericita Românie, care azi sărbătorește altă zi mare.

Mulțimea din piața Blajului privea mută steagul și sufletele liceenilor se îmbrățișau cu sufletele bărbaților și a moșnegilor trecuți și — o vedeai, o simțeau că se roagă: „Doamne vie împărăția Ta!”

Și apoi a venit finalul. Jandarmeria cu puștile la mână, baioneta îndreptată înainte, în atac. Comanda: loviți, striviți valahii! Câțiva husari aduși de grabă la fața locului gonesc călări în mulțime. Bătăi cu patul puștii în oameni și copii, fără nici o vină. Jandarmi turbați cu ochii ieșiți din orbite și injectați de sânge — asemenea buldogilor din vânătoriile după sclavi din statele de sud — intră în curțile și casele oamenilor scot cu forța pe cei refugiați și pe stăpânii caselor, îi bat, îi leagă, îi duc între sulite. Dețin liceeni cari ieșiți de cu zori cu cartea de studiu subsuoară nu s'au putut duce pe lângă steag fără să se oprească, oprii odată nu s'au putut despărți de frumsețea fără seamăn...

Când scriem șirele aceste bietul steag a fost coborât, din înălțimea de unde a binecuvântat Câmpia libertății, plugarii sunt la munca câmpului, liceenii își văd de carte între vechile ziduri... Dar țăranul se oprește din când în când, pune pod ochilor, privește în zare turnurile „mă-năstirei” ce lucesc în soare, mai simte vibrând în suflet curatele sentimente de dragoste de

Acum se vorbește însă de explicațiuni și de cereri de satisfacțiune. Pentru cine și în ce scop? Vicarul ar fi având dreptul să asiste la ședințele Academiei, ca membru ales pe viață; — și prin urmare, fiind împiedecat dela aceasta, i se cuvine o explicațiune. Ce îndreptățește împiedecarea lui? Faptul că se declară prieten al Ungurilor? Dacă da, atunci *ipso facto* acei cari l-au poftit afară se declară a fi neprieteni ai Ungurilor. Afacerea dar se complică... În imaginațiune numai. În judecata obiectivă, lucrurile sunt foarte simple. Academia română este o instituțiune liberă de cultură, sub protecția statului, dar nu cu obligațiunile pe cari le are statul în raporturile sale internaționale. Statul român garantează fiecărui străin libera circulațiune pe teritoriul său, și libera alegere de domiciliu, dar nu și dreptul la stima cetățenilor români. Locul la Academia Română este un loc de stimă, îngădit de anumite condițiuni de naționalitate. Nu pot fi membri titulari ai Academiei decât Români. Printr'o ficțiune, consimțită tacit, se consideră pentru Academie că este Român și supusul unui stat străin, dacă el are o afinitate culturală cu România. Când această afinitate este ruptă pe față, atunci și ficțiunea dispăre. Vicarul Mangra, a pierdut calitatea de naționalitate, — în înțelesul cel larg cultural, — în care el a fost ales, și astfel dispăre dintre membrii titulari. Nimic nu-l împiedecă însă ca el să rămână pe viitor printre membrii corespondenți străini, pentru servicii aduse altă dată culturai românești.

Vicarul Mangra se mândrește că este ungar. Ei bine, faptul că a fost poftit afară dela Academia română nu face acum decât să-i întărească mândria aceasta. Acum nimeni nu se va mai îndoi de puritatea noiei sale cetățenii. Vicarul Mangra este redat Ungariei în deplină virginitate de suflet; el va putea începe o viață nouă, străin fiind de ori și ce afinitate culturală română.

Pentru toate acestea nu trebuie să ni se ceară explicațiuni, ci mai curând trebuie să ni se aducă mulțămiri”.

Intrunirea antiromânească a studenților maghiari.

După cum ni se anunță din Budapesta, intrunirea antiromânească a studenților maghiari ținută Sâmbătă seara, a avut un eșec formidabil. Conte Mihail Károly din anumite motive nu a luat parte; studenții șovini au fost nevoiți să se mulțamească numai cu prezența lui Polónyi, care în calitate de fost ministru de justiție, a ținut să inoculeze în tinerime ura de rassă.

În discursul său Polónyi îndeamnă pe studenți lăsa luptă fățișă împotriva pericolului ce amenință maghiarimea din partea naționalităților, totodată însă și împotriva acelor sofiiști, cari pe baza sociologiei și a democrației discreditează „ideea”. Arată că chestiunea de naționalitate din Ungaria nu se poate asemăna cu cea din alte țări, fiind cu totul de altă natură. Aici — a spus Polónyi — naționalitățile nu sunt persecutate, din contră, ele au fost coplesite de „privilegiu” din partea tuturor guvernelor. După aceasta trece la dovezile „concrete”, arătând că chestiunea de naționalitate a devenit actuală, respective a degenerat, numai mulțămită contelui Tisza, care aruncă pe „Rumuni” în brațele României și prin politica sa pune coarne naționalităților. Afirmă că „comitetul național român e o corporație care stă în soldă străină și, față de nepăsarea condamabilă a maghiarimei, pe banii guvernului român face negoț cu naționalismul”. Pentru dovedirea acestora cetește declarațiile lui Mangra, care îl confirmă întru toate. După o mulțime de contradicții ajunge la concluzia, că trebuie să se alieze toată suflarea ungurească fără deosebire de clasă, confesiune ori partid — pentru a înlătura pericolul ce amenință maghiarimea din partea naționalităților, în special din partea „Rumuniilor”-lor.

După terminarea discursului său, Polónyi a plecat dela intrunire, însoțit de partizanii săi politici cari veniseră să-l aplaude. Au mai luat cuvântul 2—3 studenți, cari toți au fost de acord că trebuie înăbușită opera de subminare a sta-

tului pornită de agitatorii naționaliști. La sfârșit a mai voit să vorbească împotriva șovinismului cunoscutul filoromân dl Victor Erdélyi, dar a fost împiedecat de urletele studenților rămași și, la intervenția poliției, s'a pus capăt acestei adunări istorice. Cei 120 (una sută și douăzeci) de studenți șovini s'au împrăștiat apoi să cinstescă întru pieirea naționalităților și nemurierea ideii de stat unitar-național-maghiar...

„Schlesische Zeitung”

despre politica de naționalitate a contelui Tisza.

„Schlesische Zeitung” din Breslau scrie într'un articol intitulat: „Politica de naționalitate ungară” următoarele:

Privind rezultatul politicii de naționalitate a contelui Tisza, trebuie să zicem: *Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus*. Cu cât patos a declarat în cameră primul ministru ungar în cursul marii debateri a chestiei de naționalitate, că el va acorda concesiunile luate în vedere pentru naționalități tuturor națiunilor din Ungaria și cu totul neatârnat de rezultatul tratativelor lui cu partidul național român. Dar cari sunt aceste dispoziții? După un termen lung a venit acum ministrul de culte și instrucțiune Jankovich cu o ordinațiune, prin care permite ca într'un număr de școli, pe cari le înșira demonstrativ, să se facă catehizarea în limba școlarilor. Executarea acestei concesiuni la aparență e pusă prin urmare cu totul la discreția preoțimei și a învățătorilor, iar acei cari cunosc starea acestor două categorii de slujbași din Ungaria, acela știe deja de acum că aceștia nu vor cuteza, să pună în aplicare ordinațiunea lui Jankovich, și așa rezultatul pentru copii Germani va fi nul. Astfel traduce în faptă contele Tisza discursurile lui menite străinătății! Aceasta procedură va avea ca urmare, că lupta naționalităților împotriva legii școlare se va desfășura într'un șir de lupte singuratică a părinților împotriva învățătorilor și a preoților și acesta va fi cazul în toate comunele, cari nu vor întâmpina o afabilitate din partea preoțimei. Considerând natura primarului Ungariei, Csernoch, care pedepsește cu severitate orice abatere a preoțimei de sub el, dela direcția șovină, de sigur numai puțini preoți vor îndrăzni să împlinescă dorința credincioșilor lor.

Așa dară prin o reformă la aparență se pune capăt discuției chestiei de naționalitate atât de neplăcută maghiarimei. Cu reforme la aparențe se caută să se trăgăneze vremea, iar dacă stările în Balcan se vor liniști numai cât de puțin, se va auzi sigur din nou argumentul vechiu din partea maghiarimei, că toate discuțiile și promisiunile au fost numai ecoul unor tratative „cu totul neobligatoare”, iar pentru realizarea lor schimbându-se stările nu mai există nici un motiv. Aceasta tactică a guvernului ungar provoacă însăfârșit toate dificultățile ce le are monarhia în Balcan. Unul dintre cei mai moderați oratori ai delegațiunii austriece *Dr. Baernreither*, a declarat recunoscând deplin caracterul constituțional al Ungariei, că drumul Austriei la București duce în primul rând prin Budapesta. Toate străduințele imperiului german și a diplomației lui de a readuce România la raporturile ei de mai înainte, cu tripla alianță trebuie să rămână zadarnice, văzând România, care după succesele ei în războiul balcanic dă cu drept dovadă unei tendinți naționale potențate, în ce chip își împlinesc Ungaria datoriile ei cuprinse în legea de naționalitate; România trebuie să privească astfel de ordinațiuni cum e cea de față ca o batjocură. Dar și față de Germanii cari numără, resfirați în țară în trei grupuri, la 3 milioane suflete, nu se poate observa nici o schimbare a cursului, majoritatea e naționaliste peste tot lipsită de drepturi și chiar Sașii din Ardeal, cari afirmativ se bucură de atâtea privilegii, sunt siliți să jertfească din cele 30 de oare de instrucție pe săptămână nu mai puțin de jumătate pentru instruirea limbei maghiare. Continuarea politicii de naționalitate ungară de până acum se va face observabilă în curând în chipul cel mai neplăcut nu numai pentru Ungaria ci pentru întreaga monarhia austro-ungară.

Serbarea zilei de 10 Mai.

București, 24 Mai.

Ieri Sâmbătă s'a serbat în București, cu mai multă însuflețire par'că decât în alți ani, 10 Mai. Deși în timpul din urmă vremea era ploioasă — chiar în ajun ploase până noaptea târziu — și cu toate că și ieri cerul era încărcat de nori, sărbătoarea n'a fost interuptă. Pirotehnia armatei a tras în revărsatul zorilor 21 de lovituri de tun, cari au vestit capitalei cea de-a 33-a aniversare a proclamării regatului și a încoronării M. S. regelui Carol.

La orele 9 și 45 dimineața regimentul de escortă a sosit la palatul regal. M. M. L. L. regele și regina și A. A. L. L. R. R. principele **Ferdinand**, principesa **Maria**, principele **Carol** și principesa **Mărioara** au sosit la mitropolie la orele 10.

Un escadron din regimentul de escortă se afla înaintea trăsurilor regale și altul în urmă.

Cetățenii capitalei, înșirați pe strade, au salutat călduros pe M. M. L. L. regele și regina și pe A. A. L. L. R. R. principii moștenitori.

D. general de divizie **Cotescu**, comandantul corpului II de armată și toți domnii ofițeri ai statului major al acestui corp, au însoțit pe M. M. L. L. urmând trăsuri regale.

La mitropolie se aflau: I. P. Sa mitropolitul primat, mitropolitul Moldovei, d. **Ion I. C. Brătianu**, președintele consiliului de miniștri, dnii miniștri, etc. etc.

Slujba religioasă a fost oficiată de către I. P. S. mitropolitul primat împreună cu mitropolitul Moldovei și întregul cler al catedralei.

La ducerea M. M. L. L. regale și regina la mitropolie trupele au dat onorurile, muzicile au intonat imnul regal, iar corniștii au sunat.

Pe la orele 11 s'au distribuit drapelurile cele nouă. Se citea lista corpurilor de armată.

D. **Ion I. C. Brătianu**, președintele consiliului de miniștri, prezintă M. S. regelui drapelul. În acest timp sosea d. colonel comandantul regimentului respectiv. M. S. regele îi oferea drapelul, atrăgându-i luarea aminte, asupra rostului și însemnătății acestui simbol al patriei. D. colonel răspunde, făgăduind că se va arăta demn în orice ocazie și mulțamind M. S. regelui. Distribuția drapelurilor a fost urmărită cu viu interes de către toți cei ce se aflau de față.

În urmă M. M. L. L. regele și regina, precum și A. A. L. L. R. R. principii moștenitori au trecut în palatul mitropolitan, unde au stat câteva minute.

Apoi pornind pe străzile împodobite cu drapeluri, prin fața ferestrelor ornate cu coroane frumoase și pe dinaintea unei mulțimi nesfârșite de capete, cortegiul înaintează în spre piața Victoriei, în mijlocul unui entuziasm de nedescris.

Cu prilejul defilării, când a apărut cavaleria, în frunte călărea d. general **Bogdan** comandantul diviziei independente de cavalerie, la apariția sa, publicul a izbucnit în urale și ovațiuni, iar doamnele aruncau cu flori în bravul general.

Se știe că d. general **Bogdan** în capul brigăzii de cavalerie împreună cu d. general **Mustăț** comandantul celeilalte brigăzi de cavalerie, în campania din anul trecut, au înaintat în Bulgaria până sub zidurile Sofiei, iar d. general **Bogdan** împreună cu brigada sa, a făcut prizonieră o întreagă brigadă cu comandantul ei, din armata inamică, asigurând astfel înaintarea trupelor române.

După terminarea defilării trupelor, care a durat o oră și patruzeci de minute, M. S. regele a făcut cerc câteva minute după care apoi descălicând s'a suit în trăsura cu M. S. regina și micii principii, și s'a întors la palatul regal, cortegiul formându-se ca și la sosire.

La orele unu și trei sferturi întreaga paradă s'a terminat.

La Teatrul Național, în prezența dlui **I. G. Duca**, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, a avut loc, după amiază, sărbătorirea zilei de 10 Mai.

Serbarea a fost deschisă de corul azilului „Elena Doamna” și al seminarului central sub măcașra conducere a dlui **Teodorescu**, profesor de muzică. Bucățile executate au avut caracter național și au fost cântate cu însuflețire și cu pricepere.

D. **Enache Ionescu**, profesor la gimnaziul Șincai, într'o interesantă cuvântare arată însemnătatea zilei de 10 Mai în istoria noastră.

Orchestra ministerului instrucțiunii publice, de sub conducerea dlui **Dinicu**, a executat două potpourri naționale viu aplaudate de publicul asistent.

Serbarea s'a sfârșit prin reprezentarea actului în tăiu, din piesa „**Chemarea codrului**” de dnul **Diamand** directorul general al teatrelor.

Inaugurarea palatului Fundațiunii universitare Carol I.

Solemnitatea. — Discursul M. S. Regelui. — Actul fundațional.

Sâmbătă la ora 11 a. m. s'a săvârșit inaugurarea noului local al Fondațiunii universitare Carol I. din București. Această deosebită solemnitate a fost prezidată de însuș augustul întemeietor al instituției, M. Sa regele Carol I, împreună cu M. Sa regina și AA. LL. RR. principii moștenitori.

MM. LL. au sosit la orele 11 precis și au fost întâmpinate la intrarea cea veche a fundațiunii de către I. I. C. Brătianu, prim-ministru, d. I. G. Duca, ministrul cultelor și d. Al.-Tzigara-Samurcaș, directorul fundațiunii.

Pe scările și sălile vechei biblioteci, erau grupați numeroși studenți, cari au salutat cu puternice urale sosirea Majestăților Lor.

După ce MM. LL. s'au întreținut cu persoanele mai sus citate în salonul de primire, au trecut în loja regală, care domină amfiteatru. La apariția MM. LL., întreaga asistență în picioare, a izbucnit în aplauze.

De față sunt bărbații de stat senatori și deputați, numeroși domni și doamne din societatea înaltă, autoritățile civile și militare, precum și părintele Dr. Vasile Lucaciu.

Imediat a început serviciul divin oficiat de I. P. S. Sa mitropolitul primat, cântările și răspunsurile fiind date de către corul facultății de teologie.

După binecuvântarea apei cu care s'a sfințit locul cel nou inaugurat, și după cetirea rugăciunilor, încheindu-se serviciul divin, M. S. Regele a descins din lojă pe estradă, dând citire următorului discurs:

Discursul Maj. Sale regelui.

Se apropie un pătrar de veac de când am hotărât înființarea acestui așezământ, pentru înlesnirea la învățatură a tinerimei universitare.

Cu părintească dragoste am urmărit, an după an, mersul acestei fundațiuni de cultură și am avut marea mângâiere să constat că ea răspundea unei nevoi așa de adânc simțite, în cât abia după câțiva ani dela deschiderea ei, s'a văzut că este prea mică pentru numărul studenților doritori să se folosească de mijloacele de învățatură ce li se pusese la îndemână.

Văzând dar râvna cu care tinerimea aloga la acest liman de studii, am hotărât lărgirea lui în măsura acestei râvne și inzestrarea sa cu cele mai moderne cerințe.

Sunt fericit că pot astăzi dărui universității noastre acest încăpător lăcaș pentru cultura tinerelor generațiuni, hărăzind totodată scumpei noastre capitale o clădire care face cinste celor ce au executat-o și vrednică de înaltul ei scop.

Iubiți studenți,

Față de aceste bogate mijloace de cultură ce vi se oferă gândiți-vă la greutatea fără număr cu care aveau să se lupte până în veacul trecut, dascălii și învățații noștri de odinioară spre a ne aduna comoara de cultură națională moștenită dela dânsii și pe care sunteți chemați a o cerceta cu scumpătate și a o spori cu dragoste.

Este de ajuns să vă amintiți acele dureroase cuvinte pe cari Miron Costin — al cărui nume strălucește în fața acestei clădiri — ni le-a lăsat în prologul cronicei sale:

„Sosiră asupra noastră cumplite vremuri, de nu stăm de scrisori — la care trebuie gând slobod și fără valuri, ci de grije și suspinuri.

Puternicul Dumnezeu să ne dăruiască după aceste cumplite vremi a anilor noștri, cândva, și mai slobode veacuri întru care, pe lângă alte trebi să fie vreme și cu cetitul cărților a face iscusită zăbavă; că nu este altă și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă, decât cetitul cărților”.

Atotputernicul s'a îndurat a asculta ruga mare-lui nostru istoric și ne-a dăruiit timpuri mai bune în

care sufletul românesc și-a luat sborul cu incredere în toate direcțiile culturale.

Și nu mă îndoiesc că acest nou și falnic lăcaș merită a îndestula în chip larg, nevoia de lumină a acelora cari sunt chemați, a li îndrumătorii României, va li un puternic imbold de a trage cât mai multe toloase pentru pregătirea lor la misiunea ce-i așteaptă.

Nu uitați însă niciodată că știința trebuie însoțită cu cultura inimii, cu iubire de țară și cu demnitatea vieții, pentru ca roadele ei să fie binecuvântate și cu adevărat folositoare binelui obștesc și patriei.

Din toată inima rog pe bunul Dumnezeu să ocrotească în veci de veci acest așezământ închinat culturii naționale, spre întărirea și înălțarea scumpei noastre României.

Aplauze furtunoase au acoperit ultimile cuvinte ale Maj. Sale.

Imediat după aceasta directorul fundațiunii a dat citire următorului act de inaugurare:

Act de inaugurare.

Nol, Carol I, rege al României

Văzând cu mulțumire propășirea ce a luat în decursul celor două decenii dela a ei întemeiere, fundațiunea universitară ce ne poartă numele, dovăduindu-se ca una din pârgurile învățământului superior, și constatând că localul în ființă ajunsese neîncăpător față de cerințele mereu crescânde.

Am hotărât mărirea lui prin adăogarea mai multor săli de cetire și a unor încăpătoare depozite de cărți precum și prin clădirea unui amfiteatru pentru cursuri și conferințe. Azi, 9 Maiu anul mântuirii 1914 și al domniei Noastre al 48-lea împreună cu augusta Noastră soție regina Elisabeta și cu iubiții Noștri nepoți principele Ferdinand și principesa Maria moștenitorii tronului, cu copiii Lor; prin slujba bisericească săvârșită de I. P. S. Sa Konon, mitropolitul primat, de față fiind președintele consiliului de miniștri I. I. C. Brătianu, ministrul cultelor și instrucțiunii I. G. Duca, profesorul Dr. Toma Ionescu, rectorul universității din București și profesorul C. Stere rectorul universității din Iași, profesorii universitari membrii Academiei, înalții demnitari ai statului, precum și numeroși studenți ai ambelor universități din țară.

Am inaugurat noua aripă a fundațiunii ce se înalță în fața reședinței Noastre, sub nemijlocita Noastră ocrotire, ca semn al dragostei și interesului ce necurmat purtăm tinerelor generații. Învățământul temeinic din universitate va fi desăvârșit prin studiul nestânjenit în mijlocul senin al cărților și astfel studențimea română îmbogățindu-și cunoștințele își va oțeli totdeodată caracterul, spre marele folos al iubitei Noastre patrii.

Așezământul de cultură, ce Ne poartă numele, fiind recunoscut ca instituție de stat, prin legea din 9 Iulie 1891, se încredințează ministerului cultelor și instrucțiunii, spre a se conduce potrivit dorințelor arătate prin scrisoarea Noastră din 3 Maiu 1891 și a prevederilor regulamentului său de administrare.

Seninând actul de față, Mă bucur că Mi-a fost dat să văd desăvârșita înfăptuire a gândului ce M'a călăuzit la întemeierea fundațiunii universitare, și am nădejdea nestrămutată că în decursul vremurilor viitoare ea va aduce aceleași roade binecuvântate, ca și în trecut, întru propășirea și înălțarea culturală a neamului românesc.

București, 9 Maiu 1914.

D. I. G. Duca ministrul instrucțiunii luând cuvântul aduce elogiul M. Sale pentru opera sa culturală și de binefacere. Apoi studentul Al. Slăvescu în numele studențimei universitare rostește o cuvântare înflăcărată.

Viu impresionat de frumoasa cuvântare a studentului Slăvescu, suveranul l'a chemat pe estradă și l'a felicitat.

În urmă d. Dr. Toma Ionescu rectorul universității din București a predat M. S. regelui, rapoartele anuale ale universităților din Iași și București, asupra mersului cultural al instituțiilor, iar d. C. Tzigara-Samurcaș, directorul fundațiunii a prezentat suveranului raportul anual al fundațiunii.

Terminându-se solemnitatea inaugurării, MM. LL. regele și regina și AA. LL. RR. principii moștenitori, însoțiți de dnii miniștri, de rectorii universităților și de d. Tzigara-Samurcaș, au vizitat încăperile noului palat.

La orele 12 suveranii și principii moștenitori au părăsit localul fundațiunii în mijlocul aclamațiilor și uralelor.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 25 Maiu 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: scăderea temperaturii, în unele locuri ploi cu lurtuni.

Prognostic telegrafic: vreme mai rece în multe locuri ploi.

Temperatura la amiazi a fost: 22.6 C.

LEGEA ELECTORALĂ. Broșurile editate de comitetul național despre noua lege electorală s'au pus în vânzare cu ziua de azi. Ediția completă, lucrată de dnii Dr. Victor Onișor, Dr. Aurel Lazar și Dr. Romulus Bolla, avocați, se vinde cu 50 fil. Ediția populară, întregită și revizuită, cu 20 fil. Se capătă la administrația ziarului nostru, și la oricare bancă românească. Răspândiți broșurile și faceți pentru crucea speselor comande mai mari.

Prânzul de gală în onoarea principelui Waldeck Piemont. Ni se comunică din București: Sâmbătă a avut loc la paltaul regal un prânz în cinstea principelui Waldeck Piemont.

Au participat la acest prânz MM. LL. regele și regina, AA. LL. principele Ferdinand și principesa Maria, principii Carol și Nicolae, principesa Marioara, d. I. I. C. Brătianu președintele consiliului de război, V. G. Morțun, ministrul de interne, Emanoil Porumbaru, ministru de externe, Al. Constantinescu ministru de domenii, d. de Waldhausen ministrul Germaniei în București, maior Schellendorf, lt.-col. baron Gross, lt.-col. baron Schmeling, căpit. Bardelengen, lt. Waldman, lt. Hansen, gen. Cottescu, Costescu, Bogdan, Culcer, Zottu, Boteanu, Coandă precum și casa regală și princiară.

În timpul prânzului M. S. regele, ridicând paharul, a ținut următoarea cuvântare:

„Cu o sinceră satisfacțiune salut sosirea deputațiunii regimentului Meu de dragoni, a căruia prezență Mă bucură cu atât mai mult cu cât Imi procură doritul prilej de a reinnoi expresiunea credincioasei prietenii ce o păstrez M. S. Impăratului Wilhelm, precum și recunoștința Mea pentru căldurosul interes ce-Mi l'a arătat în toate împrejurările. Acest interes a fost neprețuit mai cu seamă în timpul marilor evenimente cari s'au desfășurat în Peninsula Balcanică și a lăsat în Tara Mea o adâncă și trainică impresiune, care a contribuit puternic a strânge și mai mult legăturile intime cari unesc de un lung șir de ani România de imperiul Germaniei.

Cu cele mai bune urări pentru Majestatea Sa Impăratul, în care copriind și pe Alteța Voastră ca principe confederați, precum și pentru glorioasa Sa armată, și în deosebi pentru Regimentul Meu de dragoni, ridic paharul în sănătatea supremului și Augustului Vostru șer.

Trăiască Majestatea Sa Impăratul și Regele Wilhelm II!

Prânzul s'a terminat la orele 10 seara.

Culmea îndrăzneții. Societatea de maghiarizare „Dmke” ne trimite un apel relativ la primirea în internatul ei din Macău a tinerilor români doritori de a câștiga cultură maghiară — și ne roagă „în numele progresului și al umanității” să-l publicăm „la loc bine ales” în ziarul nostru. Ne surprinde această îndrăzneală ne mai pomenită a acestei societăți de maghiarizare. Ori dnii dela „Dmke” cred că se va afla

MARFA NOASTRĂ INTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Whipcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mușterii numai cele mai bune calități de stofe p. haîne, costume și bluse în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri solite. — Avem în depozit: Stofe de haîne, deco-rații, mătăsuri, dantele, achivite, paraplee, albitori, ciorapi.

(A 1957)

Magzinul de modă **ANDREE și WACHNER, Sibiu**, strada Cisnădiei. (Heltanergasse).

vre-un ziar românesc care să-i dea concursul pentru această operă de sinucidere națională și morală?

Atragem atenția intelectualilor noștri să se cugete bine unde își dau copiii la școală și mai ales să explice poporului să se ferească de aceste institute ucigătoare de suflete.

Congresul învățătorilor români din Bucovina. Cetim în „Viața Nouă” din Cernăuți: De Rusaliile gr. or. se va ține la Suceava primul congres al învățătorilor români din Bucovina, care va fi cea mai frumoasă manifestare culturală a dăscălimii noastre. Vor veni la acest congres al învățătorilor d. inspector al școalelor române gr. or. din Ardeal, Dr. Onisifor Ghibu, împreună cu mai mulți învățători ardeleni, pe urmă d. inv. Ap. D. Culea, un fruntaș al învățătorimeii din regat și cu dsa o sumă de învățători din România. Dnii Culea și Ghibu, asemenea dnii prof. univ. Dr. Sextil Pușcariu și Dr. I. Nistor vor ține câte o conferință în legătură cu școala noastră primară. Din partea profesorilor secundari români din Bucovina vor ține conferințe dnii Alecu Procopovici și Vasile Greciuc. Pregătirile pentru acest mare congres pe cari le conduce d. președinte al „Asociațiunii învățătorilor” d. profesor George Tofan, se fac cu multă pricepere și tragere de inimă.

Programul complet al acestui congres este următorul:

Sâmbătă, 6 Iunie n. seara, orele 9 (în localitatea otelului Langer): Seara de cunoștință.

Duminică, 7 Iunie n. dimineața: Tedeum în biserica vechei Mitropolii.

La orele 11 (în sala de gimnastică ev. Dom Polski): Deschiderea congresului, discursurile diferiților delegați. Conferința literară a dlui Dr. Sextil Pușcariu, profesor universitar.

La orele 4 d. a.: Conferința dlui Dr. Iancu I. Nistor: „Desvoltarea școlii primare din Bucovina”. Urmează referatul întâiu: Educația învățătorimeii (raportor: Dimitrie Moldovanu, învățător în Bilca).

Luni, 8 Iunie n. orele 8 dim.: Conferința dlui Dr. Onisifor Ghibu, inspector școlar în Sibiu: „Școala primară și viața dela țară”. Urmează referatul al doilea: „Naționalismul în școala română” (raportor: Gavriil Rotică, învățător în Câmpulung și ca raportor pentru școlile secundare: Vasile Greciuc, profesor în Câmpulung și referatul al treilea: „Activitatea extra școlară” (raportul încă nu-i ales).

În pauza dela amiază se vor vizita locurile istorice ale Sucevei, ruinele, bisericile. D. profesor din Suceava Filaret Doboș e însărcinat de biroul congresului să dea lămuririle necesare.

La orele 4 d. a.: Referatul al patrulea: „Organizația învățătorimii” (raportor: Dimitrie Gavrilăscu, diriginte școlar în Poiana-Stampii-Cosna).

Eventuale.

La orele 9 seara: Concert și serată dansantă.

Ziua de Martii, 9 Iunie este rezervată pentru excursiuni.

Conferințele dela Ateneul român. Sâmbătă a avut loc la Ateneul Român conferințele dlor R. Ortiz, Fr. Lebrun și Dr. C. Istrati, în beneficiul Asociațiunii latine.

D. R. Ortiz a vorbit despre Români și Italiani scoțând în evidență apropierea dintre aceste două popoare cari au aceleași simțeminte comune și care sunt călăuzite de același ideal.

D. Dr. Lebrun arată în ce consistă geniul răscolit și în fruntea tuturor popoarelor. Afinitățile incontestabile unesc popoarele de rasă latină și acest lucru se poate vedea din întreaga literatură a acelor popoare.

D. Dr. C. Istrati arată deosebirea între geniul latin și cel german, cel dintâi cosmopolit celalalt național. Arată de asemenea rostul Asociațiunii latine și însemnătatea ei.

Prin ea, legăturile între popoarele de aceeași rasă se vor apropia pentru a fi mai puternice în mersul lor progresiv.

Arestarea unor Români la Bistrița. Ziarul „Az Est” află din Dej, că secretarul dlui Gr. Cantacuzino, Aldescu Virgiliu a fost arestat la Bistrița. El venise în Ungaria pentru a tocni

muncitori agricoli pentru a-i angaja la munca câmpului.

D. Aldescu a cerut autorizația cuvenită. Aldescu a rămas în Bistrița, iar mehanicul Ion Moldovanu care însoțea pe Aldescu s'a dus într'un sat apropiat pentru ca să angajeze câțiva mașiniști. De aci Moldovanu a telegrafiat lui Aldescu ca să intervie să obție trei vagoane de cl. III, pentru transportarea muncitorilor. Poliția în mâna căreia a căzut telegrama a arestat pe Aldescu.

La interogatorul ce i s'a luat Aldescu a spus cum e cazul. El a fost liberat pe cautiune de 1000 coroane, cu condiția ca să nu părăsească orașul.

Intervenind un avocat român din Bistrița, Aldescu a fost pus în libertate, liberându-i-se și cautiunea de 1000 coroane.

Mechanicul Moldovanu a fost menținut până la terminarea anchetei.

Expedițiile rusească la polul nord. Din Petersburg se anunță că pe la mijlocul lunii viitoare va pleca din Vladivostoc o mare expediție la polul nord, condusă de căpitanul Wilkițki. Expediția are două vapoare anume construite și provăzute cu toate cele necesare și un hidroplan, care eventual se poate întrebuința și ca sanie cu motor pe câmpiile de gheață. Drușul îl va face peste strâmtoarea Behring; Rușii au speranța că această expediție va atinge negreșit, și încă în condiții bune, mult discutatul pol.

Sufragetele și mumiile. De pe urma demonstrațiilor sufragetelor engleze pentru dreptul de vot al femeilor, au de suferit chiar și mumiile. Din Londra se anunță că două sufragete străbătând în „British Museum” s'au năpustit cu săcurile asupra unor mumiile, pe cari le-au tăiat în bucăți. Au fost arestate.

Catastrofă groaznică pe calea ferată. Din Bonțariul inf. ni se scrie: În 22 a l. c. doisprezece tineri români au lucrat la tren pe linia Caransebeș-Hațeg, aproape de porțile de fier ardeleni, sub conducerea unui ungur din părțile Aradului, cu numele Dávid Iános. Pe la oarele 5 după amiază întorcându-se spre Bonțariul sup. și inferior, de unde erau, pe un vagonaș de lucru, care — fiind declinul liniei foarte mare — alerga în goană vertiginoasă fără a observa, de o stâncă ce le sta în cale, că din direcțiune opusă vine un tren cu petriș. Ajunși în dreptul stâncii ce-i acoperea, se întâlnesc cu trenul, care-i zdrobește cu vagonaș cu tot. Din 13, câți erau, 2 au scăpat teafări sărind din vagonaș, iar ceilalți dimpreună cu conducătorul Dávid au rămas mutilați în mod oribil. Păun Jercău și N. Gaină după scurte și grele suferințe și-au dat sufletul, iar ceilalți sunt dați căutărei medicale. Câți vor scăpa cu viață, nu se poate ști. — c.

Convocare. Despărțământul „Alba-Iulia” al reuniunii inv. români gr. cat. din arhidieceasă, își va ține adunarea generală de primăvară Joi în 28 Mai st. n. a. c. la 3oară d. a. în școala română din Șard, la care se invită prin aceasta toți membri fondatori, ordinari și ajutători, precum și toți ceice se interesează de înaintarea învățământului nostru poporal. Benic la 20 Mai 1914. — George Spătaceanu președinte.

x **Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța** (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădina. Telefon urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: **boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copil etc.** Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienții deci foarte acomodată pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului. Ko 2149.

x **În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)**

x **Primul deposit român de PIANE, PIANINE ȘI ARMONIURI T. Popovici SIBIU, STRADA CISNADIEI 7** se recomandă on. public român cu fabricatele exclusiv bune cu cari s'a aprovizionat în vederea **sfârșitului anului școlar.** Prețuri mai ieftine ca ori unde. Impachetare și transport gratis. Plătire în rate convenabile.

Ca român și specialist proprietarul depositului roagă publicul nostru de pretutindenii să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp.

Po 2091

Ultima oră. Domnitorul Albaniei

s'a refugiat cu familia pe un vas italian.

Durazzo. — Sâmbătă târziu după amiază s'au răspândit prin oraș vesti alarmante că răscoluții au sosit în fața orașului și au incendiat întreagă împrejurimea. În palatul domnitorului albanez știrile aceste au provocat o adevărată panică. La sfatul ambasadorului italian *Aliotti* domnitorul împreună cu întreaga familie sa s'a dus pe vasul de război italian „Mizurata”, care staționează în port.

Intr'aceea reprezentanții diplomați străini; italian, român, austro-ungar, francez și englez au plecat în calea răscoluților pe drumul ce duce spre Tirana. În drum s'au întâlnit un căpitan olandez însoțit de răscoluți cu steaguri albe și fără arme. Căpitanul, care căzuse prizonier a fost trimis cu delegații ce-l însoțeau la domnitorul albanez în scopul ca să înceapă cu el tratativele asupra pretențiunilor răscoluților. Reprezentanții diplomați reîntorcându-se cu delegațiunea albaneză la Durazzo a adus imediat la cunoștință domnitorului dorința răscoluților. Domnitorul s'a reîntors la orele 9 seara în palatul său, unde în prezența diplomaților și a miniștrilor săi a primit imediat delegațiunea răscoluților, pe cari i-a asigurat de bunăvoința lui.

Durazzo. — Duminică dimineața în oraș e liniște. La dorința domnitorului au fost debarcați pentru apărarea palatului matrozi italieni și s'au luat toate măsurile pentru prevenirea ori cărui pericol.

Ieri înainte de amiază domnitorul a ținut consiliu cu reprezentanții diplomați.

Durazzo. — Răscoluții au făcut prizonieri mai mulți ofițeri olandezi și pe atașatul militar al României, căpitanul Sturdza.

Milano. — „Secolo” primește din Udine știrea că batalionul de vânători, care staționează acolo, a primit ordin să plece în Albania.

Durazzo. — Azi la amiază au sosit noi vase de război austro-ungare și italiene cu soldați. Infanteria austro-ungară a fost azi înlocuită cu soldați italieni.

Răscoluții refuză să intre în tratative direct cu domnitorul, și declară că ei sunt aplicați să trateze cu comisia internațională. Faptul acesta dovedește că prințului de Wied i s'a pierdut autoritatea în fața poporului albanez.

Homerule a fost votat și în a treia cetire.

Londra. — Camera engleză a votat azi cu 351 voturi pro și 274 contra proiectul homerule și în a treia cetire.

BURSA DE CEREALE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 25 Mai.

Grâu pe Mai	cor. 14.02
Grâu pe Octomvrie	12.83
Secară pe Octomvrie	9.75
Ovăș pe Octomvrie	8.24
Porumb pe Mai	7.60
Porumb pe Iulie	7.85

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Noutăți literare și muzicale

De vânzare la „**Librăria Concordia**”, ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 20.

Ioan Agârbiceanu: *Arhanghelii*. Roman din viața Românilor ardeleni. Prețul Cor. 3.—

Ecaterina Colonel Steriad. Buna menajeră. *Carte de bucate practică* conținând bucătăria română, franceză, germană, tot felul de prăjituri, dulceturi, înghețate precum și bucătăria vegetariană. Ediție nouă revăzută complet și ilustrată cu mai multe figuri. Prețul Cor. 5.—

Rodica. *Culina. Carte de bucate.* Prețul Cor. 3.—

Iudita Secula. *Economia de casă* întocmită după mai mulți autori. Prețul Cor. 3.—

A. Vlahuța. *Dreptate*. Nuvele. Prețul C. 2.—

M. Sadoveanu. *Privești Dobrogene*. Prețul Cor. 2.—

Goethe. *Faust*, tragedie tradusă în versuri de Ion Gorun. Cor. 1.—

Victor Eftimiu. *Akim*. Tragi-comedie în trei acte. Prețul Cor. 1.25.

P. Dulfu. *Gruia lui Novac*. Epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român. Cu ilustrațiuni de A. Murnu. Prețul Cor. 1.50.

M. Lungianu. *Zile senine*. Prețul Cor. 1.50.

George Murnu. *Istoria Românilor din Pind*. Vlahia mare (980—1289). Studiu istoric după izvoare bizantine. Prețul Cor. 2.—

N. Bălcescu. *Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul*. Prețul Cor. 2.—

Lamartine. *Raphael*. Traducere. Bibl. Minerve nrii 151—152. Prețul 60 fileri.

N. Iorga *Istoria statelor balcanice* în epoca modernă. Lectii ținute la universitatea din București. Prețul Cor. 3.50.

Vasile Goldiș. *A nemzetiségi kérdéskör*. Prețul Cor. 1.

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. I. Pusca-riu, I. Preda, Dr. L. Borcea, Dr. I. Lupaș, Dr. I. Mateiu, și Dr. S. Dragomir. Prețul Cor. 4.—

Vitejiile lui Mihai Vodă documente publicate de Nerva Hodoș. Prețul Cor. 1.—

Dr. Sebastian Stanca. *Pocăitii*. Studiu pentru combaterea sectei pocăitilor. Prețul Cor. 4.

I. Ghetie. *Dicționar maghiar român*. Prețul Cor. 10.—

I. Ghetie. *Dicționar român-maghiar*. Prețul Cor. 6.—

I. Iorga. *Chestiunea Rinului*. (Istorie a Europei apusene în legătură cu această chestie). Lectii ținute la școala de războiu. Tipărite după notele stenografice ale dlui H. Stahl, pentru folosul elevilor săi. Prețul Cor. 5.—

Dr. Dionisie Moldovan, adv. în Sibiu. *Advocatul popular*. Indreptar pentru poporul român. Prețul Cor. 2.50.

N. Pora. *Intre vlah și moarte*. Nuvele. Prețul Cor. 2.—

Alex. Ciura. *Foiletoane*, (1907—1910). Prețul Cor. 1.00.

Eugen Revent. *Cântecul neamului*. Poezii. Prețul Cor. 2.—

B. Katargiu. *Discursuri parlamentare*. Prețul Cor. 3.—

A. Herz. *Bunicul*. Comedie în 3 acte. Prețul Cor. 2.—

Erdélyi (Aradi) Victor. *Catarina Doamna noastră*. Prețul Cor. 5.—

Erdélyi (Aradi) Victor. *A 400 éves per*. Prețul 30 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. *Lukács László arcképe*. 50 fileri.

Erdélyi (Aradi) Victor. *Magyar kulturképek*. Prețul 50 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. *A rutén skizmapör*. Cor. 1.50.

Dr. I. Drăgescu. *Pro Patria*. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul Cor. 3.—

M. Sadoveanu. *Floare ofilită*. Roman. Prețul cor. 2.—

A. C. Galotescu-Neicu. *Câteva povestiri de Maupassant*. —.50.

Note pentru voce și pian.

Gilbert, *Valsul Suzanei* (Suzana vals) Cor. 2.— (voce și piano)

Pflügl Egon. *Farmecul valurilor* Cor. 3.—

Caudela, *Sergentul*, celebra baladă (Peneș Curcanul) Cor. 2.50 (voce și piano)

Castaldi, *La arme* Cor. 1.50

Mureșianu, *Deșteaptă-te Române* —.50.

Schelet, *Ce te legeni codrule* Cor. 1.—

Rudolph, *Aseară în grădină* Cor. 1.—

Paschill, *Cine n'are dor* Cor. 1.—

Vels, *Vezi rândunelele se duc* Cor. 1.—

Vasilu, *Freamătul zăvoiuului*, Horă Cor. 1.—

„ *Mai părăsit*, Idilă Cor. 1.50.

Ștefănescu, *De-aș săruta*, Cor. 1.—

Ionescu, *Ecoul Munților*, Cor. 1.—

Beuvais, *Dorința*, Cor. 1.25.

Stern, *Banul Mărăcine*, —.50.

Album de arii și dansuri naționale Cor. 3.—

Hübsch, *Imnul Național*, Cor 1.—

A. Bena, *Uvertură națională*. Estrasul pentru pian, Cor. 2.50.

A. Bena, *Ave Maria*. Estrasul pentru pian Cor. 1.20.

C. Savu. *Dor și iubire*. Colecțiune de cântece pentru cor. Cor. 2.50.

Iustin Cl. Iuga. *Cântece și plângeri*. Compoziții românești pentru canto și piano. (Conținutul: 1. Dorul de țară. 2. Trecut'a bădița dealul. 3. Tu te duci bade sărace. 4. Frunză verde frunzuliță. 5. Cântecul haiducului. 6. Pe sub fereastră curge un riu, romanță). Prețul Cor. 2.—

Iustin Cl. Iuga. *Doine și cântece populare românești*. Voce și pian. II. (Conținutul: 1. Mănce-te bade amarul. 2. Vai, vai, vai inimă vai. 3. Duce-m'ăș cu lun'n nor. 4. Lungu-i drumul Clujului. 6. Mor Mărie mor. 6. Oameni fără mintea toată solo din piesa populară „Moise Păcurariul”. 7. Zădărnice romanță populară). Prețul Cor. 2.50.

Ioan Harșia. *Poeme lirice românești* pentru piano. Vals la minor. Prețul Cor. 2.—

L. Domide. *Înșiră-te mărgărite*. Legendă. de V. Alecsandri. Partea I. Op premiat de societatea pentru fond de teatru român. Partitura de pian. Prețul Cor. 5.—

Tib. Brediceanu. *La sezătoare*. Partitura pentru cânt. și piano Prețul Cor. 8.—

Tib. Brediceanu. *Aurora*. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. *Vioarele*. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. *Doine și cântece*. Pentru voce și piano, în patru caiete. Prețul unui caiet 4 coroane.

Tib. Brediceanu. *Jocuri românești* pentru piano în 4 caiete. Prețul unui caiet 4 cor.

Bibl. „Cosânzeana”.

Nr. 1. I. H. Fabre: *Din moravurile și pornirile insectelor*, cu figuri. Trad. de M. Demetrescu. Prețul 30 fil.

Nr. 4—5 și 6. Ilie N. Gelep: *Pământul și omul*. Partea I. Asia. Prețul 75 fileri.

Nr. 7 și 8. Marin Demetrescu: *Lecturi geologice*. Prețul 50 fil.

Dr. B. Basiota: *Anemia (Lipsa de sânge)*. O consultație medicală 30 fil.

Dr. B. Basiota: *Despre lungoare (Febra tifoidă, tiphus abdominalis)* — 20 fil.

Biblioteca pentru toți a 30 fil. numărul.

Nr. 884 Iosif-Goethe: *Dragoste cu toane*. Pastorală într'un act și în versuri.

Nr. 886—7. L. Leger: *Istoria literaturii rusești*.

Nr. 890. Sallustius, *Conjurația lui Catilina*.

Nr. 894. N. Davidescu: *La fântâna Castaliei*. Poezii. Ed. II.

Nr. 901. G. Aslan: *Cultul oamenilor mari*.

Nr. 908. G. Tutoveanu: *Albastru*. Poezii. Ed. II.

Nr. 907. Haralamb G. Lecca: *Moartea lui Sherlock Holmes*. După scrierile lui Conan Doyle.

Nr. 885. Wagner Rich.: *Rienzi*, mare operă tragică.

D. Zamfirescu: *Viață la țară*, roman, nrii 162—5

D. Zamfirescu: *In războiu*, roman, nr. 326—7.

D. Zamfirescu: *Indreptări*, roman nrii 424—5

D. Zamfirescu: *Tan. Scatiu*, roman nrii 259—60

Segur: *Contesa*. Povestiri cu zâne nrii 841—3

Adamescu G.: *Istoria literaturii române* dela început până în zilele noastre, cu portrete, biografii etc. nrii 846—850.

Hoffmann: *Povești morale pentru tinerime* nrii 830—831.

Maupassant: *O viață*, (roman) nrii 523—6.

Maupassant: *Bel-Ami*, (roman) nrii 640—13.

Maupassant: *Tare ca moartea*, nrii 606—9.

Sienkiewicz: *Quo-Wadis*, roman istoric 307—10.

Turgheniew: *Părinți și Copii* (roman), 738—9.

Jules Verne: *Cinci săptămâni în balon*. Descriere de călătorie cu ilustrațiuni 494—498.

A. Candrea: *Dicționar de proverbe și zicători românești* nrii 713—718.

Daudet Alph.: *Jack*, (roman) trad. de H. G. Lecca nrii 726—731.

Gorun: *Știi românește*, nr. 844.

Heyse P.: *Mireasa lui Christ* nrii 858—859.

Alina G.: *Arta de a vorbi în societate și la diferite ocaziuni*, 865—6.

Anestin V.: *Romanul cerului*, Astronomie pentru toți, nrii 775—6.

Mark Twain: *Drepturile femeii* nr. 799.

Hauff Wilh.: *Cerșetoarea dela podul Artelor*, nr. 806—7.

Compayré G.: *Pestalozzi și educațiunea elementară* nrii 768—9.

Burnett Fr.: *Micul Lord* cu num. ilustrațiuni 747—8.

Gauthier Th.: *Moarta înamorată*, nuvele, 743—4.

Dauș Ludovic: *Satana*, (nuvele), 732—3.

Jules Verne: *Ocolul pământului în 80 de zile*. Descriere de călătorie cu numeroase ilustrațiuni, 661—664.

Alexandri: *Poezii populare* (culegere), 443—5.

Densușianu: *Cum și ce povestesc cronicari* nrii 452—3.

Hoffmann: *Povestiri extraordinare*, 458—9.

Dostoiewsky: *Suflet de copil* (nuvele) 509—510.

Bolintineanu: *Elena* (roman original) 243—5.

Goga O.: *Poezii* nr. 286—7.

Bolintineanu: *Manoil* (roman original), 202—3.

Candrea și Densușianu: *Din popor: Cum grăiește și simte țărânul român*, 351—2.

Gane N.: *Nuvele* în 3 volume nrii 305—6, 353—4 și 355—6.

Odobescu A.: *Mihnea Vodă și Dna Ghiajna*, nr. 406.

Adamescu Gh.: *Biografiile scriitorilor români* nr. 85.

Dumas A.: *Dama cu camelii* (teatru), 280—282.

Tolstoi: *Sonata Kreuzer*, nr. 364.

Tolstoi: *Invierea* 581—83.

Correspondență și contabilitate comercială:

I. C. Panțu: *Curs complet de corespondență comercială cu explicarea terminilor comerciali* Cor. 3.50.

I. C. Panțu: *Știința conturilor sau contabilitatea în partidă dublă* Cor. 4.—

I. C. Panțu: *Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de credit cambial și afaceri de bancă*. Cor. 1.—

I. C. Panțu: *Contabilitate la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni* Cor. 1.20.

I. C. Panțu: *Procent, promil, interese și teoria conturilor curente* Cor. 3.—

Cărți economice:

D. Alessiu: *Creșterea pasărilor domestice* Cor. 1.50

D. Alessiu: *Cultura arborilor roditori* C. 2.25

D. Alessiu: *Cultura legumelor* Cor. 2.75

George Maican: *Sfaturile cele mai de lipsă pentru prăsierea și folosirea legumelor*. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Cor. —.24

Capra (Vaca săracului) numeroasele folease ce poate aduce castratiunea caprelor. Stu-

Biologic, igienic și economic de A. Babeș
P. Oceanu Cor. 1.—
Murel Cosciuc: *Nutritia animalelor de casă*.
premiat. Cu ilustrații în text. Cor. 1.50.
I. Georgescu: *Cartea plugarilor sau povestiri
economice*. Cor. —.50
N. Nicolaescu și G. Stoenescu instituitori. *Că-
mă stuparilor* Cor. 3.—
Igiena și economia populară, povestită de
Savu. Cor. 1.—
Minerva Cosma: *Album de broderii și țe-
ri românești* (mare) Cor. 16.—
Minerva Cosma: *Modele de cusături româ-
ne*. Caietul I. —.50. Caietul II. (colorat) 1.—
Cincinat Pavelescu: *Poezii* Cor. 3.
I. Novicow: *Emanciparea femeii* Cor. 2.—
Natalia Negru: *Mărturisiri*. Nuvele Cor. 2.—
M. Simionescu-Râmnicănu: *Propșile arti-
te*. Articole teoretice și dări de samă C. 2.50
St. O. Iosif: *Cântece*. (Cel din urmă volum
regretatului poet). Ed. II-a Cor. 2.—
Dr. Pompil Cioban: *Creditul nostru*. Studiu
economic-financiar Cor. 2.—
Albret Bloch și Paraf-Javal: *Substanța uni-
versală*. Trad. de Const. I. Cioranu. Cor. 1.—
D. D. Pătrășcanu: *Timotheu Mucenicul*
Cor. 2.—
D. D. Pătrășcanu: *Schițe și amintiri* C. 2.—
G. Maupassant: *Inima noastră*, roman C. 2.
I. T. Mera: *Din țări străine* Cor. 2.—
Bucura Dumbravă: *Pandurul* Cor. 3.—
Bucura Dumbravă: *Haiducul* Cor. 2.—
Jules Verne: *Castelul din Carpați*, roman
în viața poporului român din Areal Cor. 2.40.
Să se adauge separat 10—20—30 fileri de
care carte, ori notă muzicală.
Cereți gratis și franco catalogul Librăriei
„Concordia!”

„Timișiana”

Institut de credit și economii în Timișoara.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de funcționar
superior la institutul de credit și economii
„Timișiana” în Timișoara se publică concurs
termin până la 1 Iunie st. n. 1914.
Reflectanții au să dovedească cunoașterea
perfectă a limbilor română, maghiară și ger-
mană atât în scris, cât și în vorbire, că au ab-
lucit o școală comercială superioară cu succes
și praxa de până acum.
Concurenții să-și formuleze pretenziunile
de salariu și să se prezinte în persoană.

DIRECTIUNEA.

(Te 2137)

Caut un scriitor

practică deplină pentru cancelaria mea din
Băile Incepând, pe lângă condițiuni favorabile.
Se recere cunoaștința limbilor române, maghiare
și germane. Cei ce scriu cu mașina sunt prefe-
rit. A se adresa direct în scris ori în persoană,
vedind practica de până acum.

Dr. Lucian Georgeviciu
advocat, Temesrékás.

(Te 2188)

Intr'o comună mare, românească, în centru
de vânzare

O CASĂ

vânzare cu prețul de 20.000 cor. De prezent
se găsește o prăvălie mixtă. Cumpărătorii
să se adreseze la administrația ziarului.

(Te 2151)

„Orșana”

Institut de credit și economii societate pe
acții în Brad.

CONCURS

pentru ocuparea unui post de practicant la cen-
trala institutului din Brad (Brad, com. Hune-
doarei).

Dela recurenți să recere absolvarea unei
școale superioare de comerț, cu examen de
maturitate, și să aibe și praxă de bancă. Cei
cu cunoștințe de limbi și serviciu militar im-
plinit vor fi preferiți.

Emolumente: Salar lunar 100 cor., 15%
adaus de scumpete după salar și tantiemă sta-
tutară.

Rugărilor însoțite de atestate în original
sau copie legalizată sunt a se înainta la direc-
țiunea institutului din Brad până cel mai târziu
în 3 Iunie st. n. 1914, iar postul este a se ocupa
îndată după alegere.

Brad, 22 Maiu n. 1914.

DIRECTIUNEA.

(Ci 2147)

Candidat de avocat

află aplicare din 1 sau 15 Iunie
în cancelaria advocațională cu se-
diul judecătoresc. — A se adresa
la administrație.

(A 2150)

Băile dela Rohrbach.

Aduc la cunoștința on. public, că la
31 Maiu n. se deschide pentru se-
zonul viitor băile dela Rohrbach.
Sub durată sezonului băilor mă voiu
îngriji să ofer on. oaspozi bături bune.
Camere frumos mobilate se pot că-
păta la băi dela 80 fileri până la 2
cor. pe zi. Taxă specială pentru mu-
zică nu se plătește.

Roagă binevoitorul sprijin:

JOHANN TEUTSCH.

(Te 2146)

Birt și ducheane de vânzare.

Intr'o comună curat românească, stațiu-
nea căli ferate, 15 minute pe jos, de un centru
românesc, cu o circulațiune anuală de 24,000
—25,000 cor., se vinde din mână liberă din
cauză familiară.

A se adresa la administrație.
(Și 2144—3.)

Bătăturile,

scortocena pielei, ur-
clorii de pe mâni și din
fași încetează în decurs
de 1 și dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 corăană 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÜRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la proșăti-
tor: Dr. E. FLESC, farmacie la „GORDANĂ” la Győr.

S'a finit cu viața!

Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invențiune
de sistem nou care omoară cu siguranță pe cei mai de
nesuferit și urcicioși dușmani ai femeii de casă, cari sunt
insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economia de
câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa arti-
clu indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire
rozele le eliberează de stricăcioșii paraziți (păduchi de
rose).

„DEGANIN” nu-l iertat să lipsească din nici o Cofe-
tărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin acea-
sta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

„DEGANIN” e preferit și din acel motiv fiind con-
statat oficios și de autoritatea Chemicco-Medicală că
nu conține nici o substanță veninoasă dăunătoare ome-
nimei și totuși e cel mai cu efect remediu de acest
solu, dovadă sunt și multele recunoștințe primite, dintre
cari alătur unele în prețurent.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Cafea se trimite francat. —
Spedițiunea de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expede-
ază francat și cu 10% rabat.

Modul de folosit gratis. — Se caută Agenti.

— — 1 kgr. numal 3 cor. — —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numal 2 Cor. 80 fileri.

1 kgr. Cafea fină mărgele numal 3 Cor. 20 fileri.

Prețurent gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘTINȚĂ

Nr. 14516/1913.

Spectabilă Firmă

F. A. Degan

Fiume.

Vre.o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina
Institutului nostru era de un timp încoace deadreptul
infecat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul
din praxurile comune. Din întâmplare un amic al no-
stru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de ase-
menea am făcut probă și spre marea noastră surprin-
dere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a
scăpat de urcicioșii gândaci. În toată constința putem
recomanda ori cui productul Dv., ca remediu excelent
în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțiunea Spitalului Civil—Fiume

Dr. Stchich, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut
experiența celor ce mi-ați mai furnizat și rezultatul sa-
tisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în apar-
tamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun
succes..., l-am folosit și la stărpirea păduchilor de
rose, — ba chiar și la insectele produse de mucezeală...
și preste tot locul a folosit

Debreceul Lajos

Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant
de cărnați și salamă în Debrece.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin”, am
fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lu-
cră cu efect.

Berthold Frenz și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

(De 2111—20)

In atențiunea publicului din localitate și din provincie.

VARGA GYÖRGY

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hidraulic 19.

In marele său magazin se pregătește cele mai frumoase

cuptoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate. (Va 829)

IN ATENȚIUNEA VITICULTORILOR!

CSABA LAJOS, FAUR ȘI MAESTRU DE TRĂSURI.

SEGHEDIN (Szeged), Püspök utca nr. 6.

Oferă excelentele pluguri pentru îngroparea viței de vie, invenție proprie, indispensabile în economie deoarece are următoarele avantaje:

1. În fiecare an întoarce pământul.
2. Îngroapă sămânța în afunzimea pământului.
3. La zi 2 oameni și 2 cai pot acoperi 6-8 jugăre.
4. E potrivit pentru orice lățime de drum, fiindcă poate fi regulat oriunde precum și afunzimea poate fi regulată

Prima încercare va convinge pe oricine. Preț curent gratis.

(Cs 1462)

Ve 885-60

VERES FERENCZ

stabiliment de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobilă

DEJ — (DEES) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobilă pentru prânzitoare, dormitoare și saloane, icoane oglinzi, covoare și . . .

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobilă și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

Cine voește să cumpere

INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar

(SZATMAR) Deák-tér.

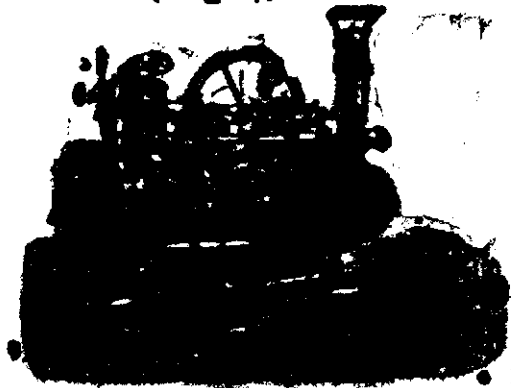
— (În casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghețe bogat asortat numai ghețe și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința exactitudinii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfel de ghețe și cioboate după măsură.

Pollák Gyula, faur de cazane

Seghedin (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atențiunea on. proprietari de mașini de treccat și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărit și provăzut cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de fabricare de cazane,

se găsește în plăcuta posibilitate de a executa cu specialitate și grabnic orice lucrare în această branșă, execută case pentru baui și reparare pereți de țevi precum și execută țevile de cazane, locomobile, și raformări de locomobile.

Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheful meu la fața locului. Execuție excelentă. Prețuri moderate.

Po 1460

Se primesc del. Invățecel.

Cl 1589

CZIGER LÁSZLÓ

maestru dipl. pentru instalațiuni de electricitate și gaz încălzitor și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de încălzire, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fier, uși de fier, rolete de fier pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblățit. Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

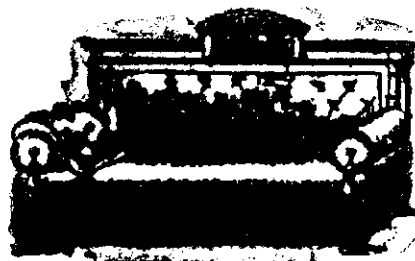
atelier industrial de încălzire

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei nr. 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

KOHN HENRIK tapețier și decorator

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) str. Bonnac 12.

Ko 1565

Execută și reparază totfelul de lucrări de tapețerie și decorativă; ține în depozit mobilă excelente precum stoffe covoare, ruzi de aramă, oglinzi și icoane; mare asortiment de canapele și garnituri engleze executate în atelierul propriu.

Execuție excelentă. — Serviciu prompt. — Prețuri ieftine.

Ceapă egipteană.

1 kg. costă . . . . . —50
 100 ” ” . . . . . 45—
 1 ” cartofi noi . . . . . —36
 Căză de munte 1'80 și 1'10 coroane.
 Cascaval 1 kg. 2 20

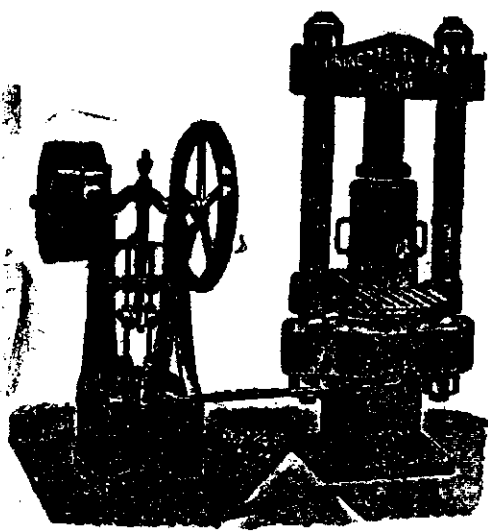
Se capătă la:

I. G. EREMIÉ

comerciant

BRASSÓ, str. Hirscher numărul 1.,
 sub podul Batusilor. (E 2185)

Casa fondată în 1901.

PRINCZ TESTVÉREK

Atelier de mașini și pentru clădit mori în
Szatmár.

Pregătește petrine și orice mașini pentru
 stors olei, mănate cu apă, mașini de desghio-
 cat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai
 exacte transmisuni cu tracțiune circumpețială.
 Instalăm mori pe tala, ori cu cilindru.

NOUĂ
 prăvălie de
 instrumente
 muzicale!

PULTER VENCEL

fabricant de instrumente muzicale

Marosvásárhely, Deák Ferenc-u. 7.
 (Lângă Palatul Cultural).

Depozit bogat și foarte bine sortat de VIOLINI
 noi și vechi și pentru școală, CITERĂ și clari-
 nete, INSTRUMENTE DE SUFLAT, harmonice
 și părți de instrumente etc. etc. GRAMOFOANE și PLĂCI în
 sortiment bogat. CORZI (strune) din străinătate cu ton curat pe
 lângă garanță. — Reparaturile se execută prompt și conștiințios.
 (Pu 1847)

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent
 e în general cunoscut, se pregătește în trei țărimi.
 No I. prav de stropit pentru copii . . . . . à cor. —80
 No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . . . à cor. 1—
 No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—
 »Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fâșia de pe
 cutie și pe capacul cutiei iscălitura »H Ö F E R«.

Săpun Höfer . . . . . à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate far-
 maciile din țară și străinătate și dela:

Zentral- **HÖFER'S APOTHEKE** WILN III.
 Versandungsdepot Ungargasse 14.
 (E 1968-50)

Cel mai vechiu magazin și atelier de reparaturi în
 ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Declar în modul cel mai hotărât, că Biciolețele
 „Original Victoria” și „Puch” precum și
 mașinile de cusut „Pfaff” sunt de vânzare
 exclusiv numai la mine.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6.
 Timișoara—Iosefin (Temesvár-
 Iózssefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahté,
 gramafone „COLUMBIA” și originale și
 cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi.

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

SZABÓ KÁLMÁN,

atelier artistic p. pic-
 tarea sticlei și mozaic-
 curi de sticlă venețiană

Budapest, VIII., Mária-utca 24. sz.

(Sa 2128)

Pregătește în stilul cel mai modern **ferestă colorate** pentru bi-
 serici în

execuție simplă și artistică pe lângă prețuri moderate. — Mai
 departe eșteptuiește:

mozaicuri venețiene de sticlă

icoane pentru altar, ornamente și statulete pentru pereți în exe-
 cuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte tri-
 plu gratuit. — La dorință se prezintă și în persoană pentru luarea
 lucrărilor în primire.

ATENȚIUNE!

Izvoarele naturale de apă ferbinte 36—37°
 C. care conțin apă minerală, pu-
 cioasă recomandată de medicul experți
 în contra reumatismului, jun-
 ghiuri, morburii de os, peze și
 alte morburii. Izvoarele se află de pe timpul
 Turcilor, dar acuma s'au aranjat din nou
 foarte luxos și cu toate comoditățile mo-
 derne recerute se vor deschide cu 1 Iunie
 a. c. st. n.

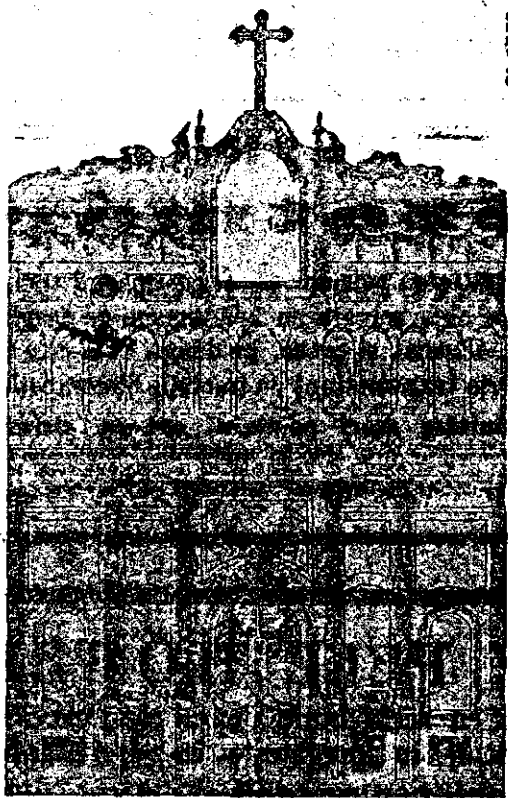
Băile se află în **Alvécza** (Hunyad
 megye) într'un jur splendid în alyia Cri-
 șului alb încunjurat de munții Apuseni în
 mijlocul pădurilor cu un parc frumos și cu
 o climă foarte sănătoasă; fiind apărată
 de vânturi și praf. — Atât pentru bolnavi
 cât și pentru sănătoși loc de distracție foarte
 acomodată.

Înainte parcului splendid al băilor se
 opresc motoare a liniei ferate Arad-Csanád
 care circulează de 8 ori la zi.

Muzică bună românească, care concer-
 tează zilnic. Culină și beuturi bune cu pre-
 țuri moderate. — Corespondență în orice
 limbă. — Abonamente se roagă a se în-
 semna și înainte la direcțiunea băilor din
 Alvécza (posta în loc). (Di 2133)

Direcțiunea.

CEL DINTĂI ȘI MAI MARE ATELIER ARTISTIC
PENTRU ARANJAMENTUL BISERICILOR.

SI 1163

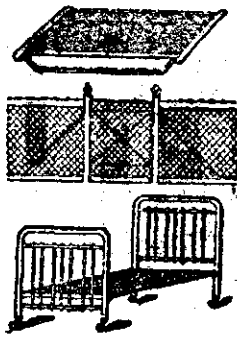
Execută: iconostase, sculpturi, construcții de altare, aurire și pictură; aranjări noi de biserici în stil modern; altare, amvoane, fântâni pentru botez, statui, icoane-stațiuni, scaune duhovnicești și bănci p. biserici.

Renovare, aurire și pictare de altare vechi.

Bisericile sărace primesc favor și li-se acordă plătiri în rate. Merg la fața locului pe cheltuiala mea proprie. Mii de scrisori de mulțumită dovedesc execuția artistică și durabilitatea lucrărilor mele.

Schmidt János

Budapesta, Kőbányai-ut nr. 53.

Lo 1787

Lörincz urmașul **Petru**
lui

cumpănar, lăcătuș pentru clădiri și pentru lucrări de
maestru de mobile de fier, de aramă și matrațe de sârmă

CLUJ (Kolozsvár) Hosszu-utca nrul 2

Execută cele mai precise cumpene zecimale, centimale, cântare cu pod și balanță, mobile de fer și de aramă.

Ofere matrațe de sârmă cu cadru de lemn executate în atelierul propriu în orice mărime.

Primește spre executare totfelul de lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai convenabile.

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pânură se curățesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

**stabilimentul meu industrial de vopsitorie
de pânuri și de curățitorie chimică,**

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pânură și de mătăasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON:
994.

Pravalo și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9., colțul
plății Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgiu-român (Oláhzentyörgy, Beszterozs-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordice ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiu-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunțează ca cură de deut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la hencragie și catare de mîtră.

Ca băe (scaldă) influențază minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametricice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corespunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2-5 cor la zi, în hotelurile și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1-20

„ „ „ „ „ „ II. I cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăsurile comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

(So 2110)

Dacă suferi în

DURERI DE STOMAC

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor

care curățește stomacul și intestinalele de toate materiile neferositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică durerile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârceli, arsuri, apăsare de stomac, iritare de mare, greață, răgăleli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2-50 fil., 12 sticle 5 cor. Efectul purgativei de fier „LAXA”, va fi permanentă deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice de morburii de stomac și intestine precum și durerea de curgere (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apela la gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomă timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1-20 fil. Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original

Sándor Zoltán
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal)

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL” la ea recomandat să fie cu atențiune!